

СТЕНОГРАМА
спільного засідання Комітетів Верховної Ради України з питань
запобігання і протидії корупції та з питань інформатизації та зв'язку
від 18 серпня 2016 року

Веде засідання Голова Комітету з питань запобігання та протидії корупції
СОБОЛЄВ Є.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, всіх вітаю! Дякую, що зібралися. Дякую народним депутатам, які достроково вийшли на роботу. Дякую посадовцям, які з роботи не йшли.

Я думаю, що всі розуміють, що нас сьогодні зібрала важлива проблема. І наше завдання – розібратися не тільки в тому, хто винуватий, а головне – як і в які терміни цю проблему ми можемо виправити.

Я на початку хочу повідомити членів Комітету з протидії корупції про дві важливі відповіді, які надійшли останнім часом. Одна відповідь від Генеральної прокуратури. Ви пам'ятаєте, ми зверталися за результатами журналістських розслідувань до Генеральної прокуратури з проханням розслідувати інформацію від журналістів, що колишній Генеральний прокурор Віктор Шокін приховує майно своєї цивільної дружини.

Відповідь від Генеральної прокуратури. Вони не бачать підстав для початку кримінального провадження. Повідомляють нас, що ми можемо оскаржити це в суді. Відповідь підписана заступником Генерального прокурора Юрієм Столярчуком.

Друга важлива інформація. Коли ми з вами обговорювали перешкоди на шляху до розслідування про вбивства на Майдані, адвокати "Автомайдану" зокрема, надавали нам дані про те, що дружина одного з беркутівців, який втік, працює у відділі, який відповідає за прослуховування в СБУ. І ми тоді звернулися до керівника Служби безпеки з проханням перевірити цю інформацію.

Несподівана відповідь написана тимчасово виконуючим обов'язки голови Служби Маліковим. З відповіді слідує, що була проведена перевірка щодо майора Мельник. Це і є дружина, яка виявляється, справді, працює в службі. Але, як пише Маліков, під час вказаної перевірки не виявлено фактів надання доступу до відповідних матеріальних носіїв секретної інформації щодо проведення негласних слідчих розшукових дій стосовно Мельника, тобто її чоловіка того самого беркутівця, який втік після того як було вже рішення про його затримання у справі про підозру щодо вбивств на Майдані. Я думаю, що ця історія потребує подальшого парламентського розслідування. Я попросив правників підготувати нове звернення і, я думаю, що це великий ризик, коли дружина одного з таких підозрюваних працює в Службі безпеки, особливо, якщо це стосується прослуховування. І, очевидно, нам треба допомогти службі розібратися як цей ризик нейтралізувати.

Повертаючись до теми нашої сьогоднішньої зустрічі, вона в нас одна – це проблеми із легітимністю системи електронного декларування. Ми всі дуже раді, що нарешті ця система запрацювала, закон почав виконуватися і одночасно дуже розчаровані, що легітимність цих даних оспорується. І ми попросили цілу низку правників підготувати свої висновки щодо можливих проблем в судах, якщо посадовці будуть спіймані на брехні, то чи зможуть вони відбитися в суді, кажучи, що то комп'ютер наплутав, система неефективна. І більшість правників схиляються до думки, що це, справді, є проблема, серед присутніх роздані подібні матеріали.

Дуже влучною є думка одного з адвокатів, що в такий спосіб насправді була знищена система за допомогою "Візиру", коли відеофіксація порушень правил дорожнього руху припинила працювати, тому що в суді була поставлена під сумнів надійність цього приладу і його, зокрема, сертифікація. Я думаю, що це важлива аналогія, тому проблема є, і я думаю, що нам сьогодні важливо детально розібратися як вона створилася і головне як і в які терміни ми можемо її виправити.

Дуже радий, що ми сьогодні маємо фактично колег з Комітету ІТ і зв'язку, які одразу вирішили розглянути на своєму засіданні цю саму проблему і ми з Олександром домовилися, що розумно провести спільне засідання. Дуже радий бачити тут колег з інших парламентських комітетів, я думаю, що це справді важливо розібратися всім парламентом, як проблему можна вирішити?

Я пропоную послухати керівництво Агентства з запобігання корупції, керівництво Державної служби спеціального зв'язку, а після цього вже перейти до запитань, виступів, додавання інформації для того, щоб ми мали повну картину.

Прошу, пані Наталя Корчак.

КОРЧАК Н.М. Дякую за надане слово. Хочу сказати, що питання, яке тільки що ви озвучили стосовно доказової бази це є дискусійне питання, тому що слід не забувати, що інформація, яка подається в декларації – це елемент електронного доказу. І тут вже не від атестату відповідності буде залежати питання як суд цей доказ сприйме в суді. Тому тут потрібно говорити не про інформацію, яка подається в декларацію, а про результати перевірки декларацій як вони будуть належним чином оформлені.

Однак предметом розмови є зовсім інша тема. Національне агентство з питань запобігання корупції 27 липня прийняло на свій баланс ту функціональну частину в системі електронного декларування, яка забезпечує процес порядку подання та оприлюднення декларації. Однак ми розуміємо, що ми працюємо не тільки на те, щоб систематизувати інформацію про декларантів, ми також повинні ще працювати на інший результат, який пов'язаний з безпековою стороною цього продукту. Тому ми провели ряд зустрічей з керівництвом ПРООН – це та міжнародна організація, яка профінансувала даний проект і ми дійшли одностайного розуміння, в тому щоб Національне агентство в найкоротші терміни – це сьогодні ми будемо приймати це рішення – стало повноцінним володільцем це програмного продукту з усіма

технічними описами і специфікаціями, це та документація, яка у нас була відсутня.

І для того, щоб все ж таки не було ніяких сумнівів з приводу того, хто винен, кого потрібно покарати, не про це потрібно говорити. Потрібно говорити про те, як унебезпечити цю систему від зовнішнього проникнення.

Тому Держспецзв'язок бере на себе зобов'язання отримати відповідні документи і до 31 серпня, довівши систему до уже функціоналу безпекової сторони, видати атестат відповідності. Це, ще раз підкреслює, якщо ми говоримо про продукт, який є електронною базою і накопичує інформацію про державних службовців і високопосадовців в першу хвилю, тому і держава повинна нести за це відповідальність, саме відповідальність за безпеку.

Тому, ще раз хочу підкреслити, сьогодні ми прийняли рішення на засіданні Національного агентства про внесення змін до деяких рішень Національного агентства з питань запобігання корупції що стосується функціонування Єдиного державного реєстру декларацій. І сьогодні ми це рішення опублікуємо і з того моменту як воно буде заюстована, суб'єкти декларування будуть подавати вже декларацію з 1 вересня 2016 року. Цим самим ми виконаємо міжнародні зобов'язання за результатами отримання сертифікату відповідності, який нам уже надасть Держспецзв'язок, який, власне, буде контролювати безпосередньо цей процес.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Наталія, щоби ми однаково розуміли, так?

КОРЧАК Н.М. І ще, я забулася! І ще одне дуже важливе питання. Ситуація, яка склалася, стала дуже гарним приводом для об'єднання всіх державних структур. Якщо ви пам'ятаєте, на першому із засіданні комітету, коли члени НАЗК і я були запрошені, я ще тоді сказала, що моя основна позиція полягає в тому, що виконання таких програмних продуктів все ж таки повинно здійснюватися за державні кошти і державними організаціями з тим, щоб потім чітко конкретизувати, хто буде відповідальним. Тому саме ті слова я, повертаючись до тих слів, ми, фактично, дійшли до сьогоднішнього результату.

Тільки сьогоднішній результат згуртував всі вже державні установи, тому що не можна досягти результату, не маючи належного фінансування. І тому видача атестату відповідності, вона була пов'язана не тільки з певними аспектами, які пов'язані, знову ж таки, підкреслюю, не на функціональні спроможності виконаного "Мірандою" продукту, а саме на безпековій стороні, що не було передбачено, можливо, чи не конкретизовано технічним завданням, а ще включало в себе певні юридичні аспекти, тому що національне агентство не є власником сервера, національне агентство не мало спроможності орендувати цей сервер, оскільки не було у національного агентства на це коштів.

Тому сьогодні ми також прийняли рішення про те, щоб звернутися до Кабінету Міністрів про виділення коштів з резервного фонду Державного бюджету для забезпечення функціонування Єдиного державного реєстру осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування. Це якраз дуже стратегічне рішення, тому що питання про придбання серверів, воно упирається у фінансову сторону.

На сьогоднішній день ми з ПРООНом дійшли знову ж таки розуміння стосовно внесення змін до договору оренди, який був укладений між ПРООН та державним підприємством "Український спеціалізований зв'язок" з тим, щоб Національне агентство вже було користувачем відповідних серверів і щоб договір мав застереження про неможливість його розірвання в односторонньому порядку з тим, щоб знову ж таки на момент отримання атестату відповідності ми мали гарантію того, що власник поки що серверів не зможе нічого змінити. А з того часу, коли будуть нам виділені кошти – я надіюсь, що це вже найближчим часом – ми зможемо, власне, за уже свої кошти придбати необхідне серверне обладнання і обладнати свій центр управління.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я правильно вас зрозумів, що сьогодні ви стаєте володільцем всього, що пов'язано з програмним забезпеченням і документацією, а збір декларацій переноситься на 1 вересня для того, щоб не

було сумнівів в тих даних, що зараз подаються. До 31 серпня ви розраховуєте отримати сертифікат відповідності і ви вважаєте, що є розумним купити власні сервери, на яких зберігати цю інформацію, для чого потрібні додаткові гроші. Правильно?

КОРЧАК Н.М. Щоб ці сервери були у власності, а не в користуванні Національного агентства. Це питання вирішується.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, колеги, послухаємо Держспецзв'язок.

ДАНЧЕНКО О.І. Якщо можна, то я хотів би все-таки не репліки, а деякі зауваження і пропозиції від нашого комітету. Є виступ, я вважаю, що потрібно на нього реагувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр, можливо просто послухаємо дві сторони процесу, а потім вже висловимось.

ДАНЧЕНКО О.І. Я зараз хочу сказати про загальнодержавні питання, які тут піднялись, якщо можна. Дивіться, по-перше, проблема полягає в тому, що дописали ТЗ – не дописали ТЗ, це проблема замовника. І ви кажете, що карати винних не потрібно, а розібратися. Да, потрібно розібратися. Тому перша проблема – це в якості ТЗ. Я вибачаюся, в таких системах захист інформації це є номер один в ТЗ. Номер один в ТЗ. Без цього ніяк не може бути.

По-друге, я хочу зауважити, що ви правильно сказали, що ця проблема об'єднала державу. Я хочу звернутися до парламентарів і до всіх інших, що проблема криється в іншому. У нас у державі відсутні один орган або хтось, хто відповідає за інформаційну, телекомунікаційну політику в державі. І це є величезною проблемою. Сім різних органів воюють за бюджети, якби був хтось єдиний з єдиною політикою в державі, цього б не сталося. Її, політики, немає. Тому в нас одна агенція замовляє щось, інша агенція замовляє щось. І я зараз хочу сказати, а навіщо кошти на знову на новий реєстр? Це нонсенс. У всьому світі є один реєстр, а зараз ми хочемо на сьомий реєстр отримувати кошти. Потрібно створити один реєстр, закрити всі інші реєстри, звільнити тих людей

у всіх мін'юстах, там, і потім через одну шину підключати всіх інших. Ось у чому проблема.

Ми зараз з вами знову робимо монстра, кору... не буду казати про корупцію, але це неефективне використання коштів. Знову давайте покупати сервери. Навіщо, панове? Потрібно провести адміністративну реформу в Кабінеті Міністрів – адміністративну! – це прописано в коаліційній угоді. Три тижні тому був пан єврокомісар Етінгер тут з візитом, який про все це наголосив. Один реєстр – один сервер. Всі інші, кому потрібно вони підключаються через шину, захищену шину, яку Держспецзв'язок зробить без питань, у них є достатня компетенція для цього. Тобто таким чином, ми у сім разів зменшимо бюджет наступного року, це мільярди гривень.

Тому, я чому хочу сказати, і коли ми кажемо знову закуповувати сервер. А що у нас хмарними технологіями? Увесь світ в хмарних технологіях. А ми зараз знову вам... після того, як ви закупите сервер, у вас не було людей, які змогли написати ТЗ? Хто у вас буде обслуговувати цей сервер? Ви будете наймати людину за 10 тисяч гривень, яка одна буде в місяць обслуговувати цей сервер?

Тобто проблема тут у реформі в Кабінеті Міністрів. Я вас дуже прошу просити кошти на цей сервер, можливо, вже там... А ви спитайте, де можна розмістити цей ресурс захищено, Держспецзв'язок вам... я зараз не захищаю там Держспецзв'язок. І не потрібно нічого там городити. Ось у чому проблема, панове! Тут проблема ширша, ніж ми говоримо.

Я вас дуже прошу ці питання, я звертаюся до всіх парламентарів, до парламенту, бо цю реформу потрібно, Єгор, провести. Сім реєстрів, сім бюджетів, сім людей, які обслуговують, ну все інше також – сім. І головне – ніхто ні за що не відповідає. Ось в чому криється ця проблема. Якби єдина державна політика, Держспецзв'язку автоматично все б це робив.

З іншого боку, є питання, звичайно, і до Держспецзв'язку. Тому я хочу, щоби це рішення, яке ви зараз говорили, ви не поспішали з ним. А дослухалися

до, як мінімум, пропозицій Комітету з питань зв'язку та інформатизації, який є фаховим в цих питаннях.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр, за цей вимір проблеми. Я повністю підтримую все, що ви сказали. Єдине, що треба розуміти, що Агентство запобігання корупції не може ухвалити таке рішення, це завдання парламенту і уряду. А агентство, якщо воно буде ухвалено, разом з Мін'юстом і всіма іншими із задоволенням буде виконувати це рішення.

ДАНЧЕНКО О.І. Я просто зараз кажу, що якщо ми знову будемо зараз...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я зрозумів.

ДАНЧЕНКО О.І. ...вирішувати проблему коштами...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Закупівля "заліза" точно не вирішить ті проблеми, про які ви говорили.

Давайте зробимо наступним чином. Ми першу частину засідання присвяtimo все-таки повноцінному запуску легітимної захищеної повної системи збору декларацій посадовців, а потім обговоримо, що ми ще можемо зробити. І в цьому сенсі наш комітет з задоволенням підтримає всі добрі ініціативи.

Я прошу керівника Держспецзв'язку. Ви вже почули що сказала пані Наталя і прохання, окрім того, що ви планували сказати, висловити оцінку, чи це є реалістичні дати, бо для нас зараз дуже важливо зрозуміти коли і як це можна виправити.

ЄВДОЧЕНКО Л.О. Шановні пані та панове, шановні народні депутати, я вдячний за можливість проінформувати про дійсний стан ситуації навколо створення комплексної системи захисту інформації для Єдиного державного реєстру декларацій осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Наталія Миколаївна вже сказала основні моменти, але дозвольте мені наголосити на деяких тезах.

Держспецзв'язку наголошує, що гарантоване підтвердження забезпечення захисту інформації в реєстрі декларацій є обов'язковою вимогою закону до

захисту персональних даних, у тому числі тих, які не підлягають оприлюдненню згідно із статтею 47 Закону України "Про запобігання корупції", також є невід'ємною умовою доступності для суспільства оприлюднених декларацій, підтвердження декларантами їх достовірності та авторства, об'єктивної та повнофункціональної перевірки наданих відомостей НАЗК. Гарантування захисту інформаційних ресурсів реєстру – це державно важливе питання, яке стосується сотень тисяч громадян України, власне декларантів і безпосередньо мільйонів наших співвітчизників, членів їх родин та інших, стосовно яких декларанти обов'язково надають поінформовані відомості згідно Закону "Про запобігання корупції".

Атестат відповідності комплексної системи захисту інформації Реєстру або, як його часто називають, сертифікат, це не просто формально-процедурне питання для набрання електронним деклараціям юридичної сили, і на чому наразі свідомо робиться акцент. Наголошую, що державна експертиза та отримання атестату відповідності комплексної системи захисту інформації Реєстру – це вимога закону, це захист конституційних прав громадян України, це невід'ємна умова легітимної функціональної роботи системи електронного декларування в державі.

Хочу підкреслити, що ситуація навколо результатів державної експертизи реєстру та її штучне загострення через поширення в засобах масової інформації неправдивої та упередженої інформації щодо Держспецзв'язку вважаємо неприпустимим. Розцінюємо такі дії, як намагання окремих осіб та причетних сторін уникнути особистої відповідальності за запуск електронної системи декларування України з обмеженими функціями та з порушенням вимог законодавства у сфері захисту інформації.

Офіційно заявляємо, що Державна служба спеціального зв'язку виконала усі заходи та зобов'язання щодо проведення державної експертизи комплексної системи захисту інформації реєстру декларацій. Так в установлений термін, 12 серпня, проведено державну експертизу та надано експертний висновок, на

підставі якого експертною радою прийнято рішення про невідповідність КСЗІ реєстру встановленим вимогам, як наслідок – у видачі атестату відмовлено.

Констатуємо, що за результатами державної експертизи встановлено значну кількість невиконаних товариством "Міранда" зобов'язань щодо реалізації заходів і засобів захисту інформації реєстру. Офіційною мовою це звучить так: "прийнято рішення про невідповідність КСЗІ реєстру вимогам нормативних документів з технічного захисту інформації в обсязі функцій, зазначених в технічному завданні на створення КСЗІ".

Інформуємо, що на сьогодні у Держспецзв'язку відсутнє підтвердження ТОВ "Міранда" про усунення виявлених недоліків, за таких умов поновлення державної експертизи та видача атестату у відповідності неможлива.

Зазначимо, що реєстр декларацій – це інформаційно-комунікаційна система, до складу якої окрім програмного забезпечення входить ряд відповідних технічних, технологічних, комунікаційних засобів та обладнання. Розробку на побудову КСЗІ реєстру здійснила ТОВ "Міранда", підкреслю, комплексної системи захисту інформації реєстру в цілому! І несе за це відповідальність, а не тільки за функціональність переданих на заказ частин програмних модулів.

До речі, у публічних виступах та ЗМІ неодноразово зазначалось, що функціональність розробленого ТОВ "Міранда" програмного забезпечення підтверджено низкою тестів та випробувань, в тому числі за участі посадових осіб НАЗК та Держспецзв'язку.

Офіційно повідомляємо, що під час цих випробувань функції захисту інформації не демонструвалися і не оцінювалися, і що таке оцінювання є саме предметом державної експертизи у сфері захисту інформації. Цей факт зафіксовано, є відповідний протокол.

Змушений також констатувати, що завуальовані під поборників євроінтеграції окремі діячі та, на жаль, деякі ЗМІ, які розповсюджують хибні...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Леоніде, я перепрошую. Ви все-таки державний посадовець в дуже технологічній сфері, а ми – політики, які можуть давати оцінки. Ми зараз мовчимо, а ви даєте оцінки.

Нам від вас важливо почути інше: що не зроблено, простою мовою, щоб всі могли зрозуміти, і чи є можливість, як сказала голова агенції, виправити те, що не зроблено, до 31 серпня. Щоб ми разом зафіксували однакові дати і мали один план.

ЄВДОЧЕНКО Л.О. Дивіться, якщо так, то я скажу. На сьогодні, на жаль, як я вже сказав, немає підтвердження від розробника про виправлення тих зауважень, які були зроблені під час державної експертизи. Вважаю, що це свідоме затягування часу. І в нас немає можливості гаяти час, нам потрібно вирішити завдання з включення системи і проведення повного комплексу державної експертизи з метою видачі атестату. Тому ми змушені брати ініціативу на себе. Ми провели декілька нарад, які були проведені 13 та 14 серпня. Були обговорені всі питання, які на сьогодні є в Держспецзв'язку до розробника, викладені в окремому протоколі. На жаль, від Держспецзв'язку, від НАЗК, представники цей протокол погодили, тут прописаний цілий ряд заходів, від розробника "Міранди" відмовилися цей протокол підписувати. Це я хочу сказати, гарно чи ні, відбувалося в присутності народного депутата Савченко Надії, №209, яка за власним...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це ми говоримо про наступні проблеми, що немає визнання системи BankID як надійної, не підтверджені всі майнові права Агентства з запобігання корупції. Це вже виправлено фактично. Так. Просто, якби ви говорили про конкретні проблеми, не в цілому, оскільки документи є у членів комітету, а про конкретні проблеми, ми би тоді разом зрозуміли обсяг і від кого залежить їхнє вирішення.

ЄВДОЧЕНКО Л.О. Конкретних проблем фактично на сьогодні три.

Перша проблема – це дійсно проблема власності.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вона вирішена сьогодні.

ЄВДОЧЕНКО Л.О. Вона досі не вирішена. Я вам хочу сказати, що так як система – це програмно-апаратний комплекс і фактично окрім програмного продукту, який на сьогодні є у власності НАЗК, це, я повторюю, це три фактично вирішені завдання з п'яти, три блоки. А окрім цього, у НАЗК немає апаратної частини, яка сьогодні надана в оренду і знаходиться відповідно до договорів розміщена на території державного підприємства Держспецзв'язку з метою захисту дослідної експлуатації для проведення державної експертизи. Це перше питання.

Друге питання – це фактично нереалізація деяких рішень захисту в програмному продукті. Я скажу, що з 26 програмних продуктів тільки 4 є, мають відповідні експертні висновки, тобто сам програмний продукт реалізован з точки зору захисту інформації недосконало. І використовується додатково такі функції верифікації як BankID, який також ми зробили в якості зауваження, тому що над ним ще треба працювати.

І третій блок питань – це фактично технічний опис програмного продукту, скажу, системи. І про технічний опис комплексної системи захисту інформації. Тобто це кропітка і достатньо важлива робота. Тому що, ви розумієте, атестат, він має бути сформований на базі у тому числі і технічної документації, яка дозволяє перш зробити його юридично виваженим і грамотним документом. Зрозуміти його зрозумілим для технічного персоналу, який буде обслуговувати цю систему. Ну, і фактично побудова на цій базі надійної комплексної системи захисту інформації...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, ми почули три ключові проблеми. Це власність, причому, не тільки на програмний продукт, але і на залізо, на якому зберігається. Друга проблема – BankID дій. І третя проблема, власне кажучи, – технічна документація, її мова і повнота.

У мене наступна пропозиція. Я попрошу пані Наталю, яка сьогодні запропонувала нові етапи вирішення проблеми, і директора компанії, що

розробляла цей софт, прокоментувати і потім, з вашого дозволу, перейдемо до запитань народних депутатів. Щоб у нас просто була повна інформація, що, як і в які терміни можна зробити. Прошу, пані Наталія.

КОРЧАК Н.М. Ми впродовж цих днів активно спілкувались з виконавчим директором представництва ПРООН Блерта Чела, вона сьогодні присутні на даному заході, так? Ми ще раз підтвердили те, що ми маємо сподівання і що ми відносини будемо продовжувати. Чому? Тому що такі проекти реалізують чудові програми. І тим більше, даний проект профінансував, не тільки розробку програмну продукту, який, я підкреслюю, він є функціональний. Ми лише, скажімо, в суспільстві існує безпідставне змішування функціоналу і кіберзахисту цього продукту.

Тому в межах того технічного завдання, яке було раніше розроблено і затверджено до виникнення національного агентства, скажімо, даний програмний продукт використаний. І національне агентство стало власником оцієї частини програмного продукту. Він буде удосконалюватися, але для того, щоб запустити систему електронного декларування цього достатньо було.

Однак, вірно підкреслив пан Євдоченко, що і ця частина, вона повинна бути забезпечена захистами... захисту, ну, безпековою стороною. І це якраз та зона компетенції, яка належить уже Держспецзв'язку. Тобто це орган, який компетентний цю програму довести до такого завершеного, логічного кінця. Але для того, щоб розпочати співпрацю уже між національним агентством і Держспецзв'язком в ці частині ми і сьогодні з самого ранку з керівництвом провели перемовини і домовилися, що ми звернемося до Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй саме з тим питанням, щоб нам... і це рішення сьогодні буде прийнято. Мова йде вже про формулювання положень даного рішення, про те, що нам передають у власність... це і є нашою власністю, програмний цей продукт, але, підкреслюю, з усім технічним описом і специфікацією. Це якраз той необхідний пакет документів, який і дозволяє здійснити оту комплексну систему захисту і видати атестат відповідності. І...

ГОЛОВУЮЧИЙ. BankID і залізо, да.

КОРЧАК Н.М. Так, і стосовно BankID. Сьогодні в рішенні, яке я щойно проголосила щодо внесення змін до деяких рішень Національного агентства з питань запобігання корупції щодо функціонування Єдиного державного реєстру осіб уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування ми відмовилися від такої ідентифікації як BankID, оскільки немає ще підтверджених законодавчих підстав для використання саме в такій системі. Однак, ми доповнили наше рішення положенням наступного змісту і я процитую: "Використання у якості ідентифікації суб'єкту декларування електронних систем дистанційної ідентифікації, що використовують бази клієнтських даних банків BankID здійснюються в порядку, визначеному Національним агентством України." Тобто, коли будуть достатні правові підстави, тоді можна говорити про цей банк.

На сьогоднішній день ми це питання, яке на даний час є невирішеним, знімаємо. І таким чином, вирішуючи питання врегулювання договірних стосунків і зняття напруження навколо BankID, ми знімаємо юридичні непорозуміння, які були пов'язані з отримання атестату відповідності.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А проблему "заліза" ви хочете вирішити додатковою угодою, що унеможливить її розірвання?

КОРЧАК Н.М. Ми не знаходимося поки що в договірних стосунках по відношенню до серверу, тому ми хочемо відповідно внести... відповідно застереження відповідно до договору. І це сьогодні ми проговорили із ПРООН, тобто в договірних стосунках все буде унебезпечено.

Але, але, але в найкоротший термін ми хочемо, все ж таки, уже придбати власне обладнання, для цього ми ініціюємо виділення нами з державного резерву необхідних коштів...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це ми зрозуміли...

КОРЧАК Н.М. Це необхідне! Це необхідне!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Таким є план агенції.

Я прошу pana Новікова, який очолює компанію розробника, розповісти чи ви бачите проблеми, щоб виконати цей план в ті терміни, які лунали? Зокрема, з врахуванням того, що сказав голова Держспецзв'язку.

НОВІКОВ Ю. Добрий день, по-перше, стосовно протоколу. Ми не мали права його підписувати, тому що два питання з трьох не стосується нашої компетенції, власне, питання майнових прав і питання зміни технічного завдання. Ми є технічним підрядником і зміни до цих документів, вони для нас є регулюючими, відповідно, ми не можемо казати, що до них можуть бути зміни.

Стосовно третього питання. По-перше, воно значне ширше викладене в звіті експертів, з котрими була нарада в неділю. І, по-друге, як ми обіцяли, до речі, на зустрічі цих експертів не те, що тут зазначено декілька всього пунктів на півсторінки, а той звіт він значно більший. Всі зауваження ми, як і обіцяли, стосовно того звіту працювали в режимі 24 години на добу, всі зауваження враховані ті, що надані експертами. І відповідно ця документація буде після цього засідання з тими зауваження передана до НАЗК, котре далі передасть її відповідно до Держспецзв'язку.

Значить, по-третє, стосовно зауваження чотири... з 24... шести програмних засобів, які реалізують функцію безпеки. У нас є чіткий нормативний документ, котрий є постановою від 29 березня 2006 року № 373, в 21 пункті котрої чітко зазначено, що в складі системи захисту повинні використовувати засоби захисту інформації з підтвердженою відповідністю. Але в разі виконання використання засобів інформації, які не мають підтвердження відповідності на момент проектування системи захисту відповідно оцінювання проводиться під час державної експертизи системи захисту. Тобто чітко в нормативному документі указано, що це не є проблемою для запуску системи.

Також я наголошую, що ми готові продовжувати, у нас ще є досить великий спектр технологічної документації, котра, значить, і експлуатаційної

документації, котра виходить за межі 19-ї, 34 серії ГОСТів, значить, котру ми готові надати та надати будь-які консультації працівникам НАЗК та працівника ДССЗІ.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні народні депутати! Є наступна пропозиція ми з Олександром по черзі надамо слово членам комітету ІТ і зв'язку і комітету з протидії корупції, які хочуть поставити запитання або висловити пропозицію чи оцінку. А далі надамо слово народним депутатам з інших комітетів, які так само, сьогодні до засідання приєдналися. Ну, і, звісно, як завжди, буде мати своє вагоме слово громадськість. Немає заперечень?

Тоді я прошу Олександра почати з комітету ІТ і зв'язку.

ДАНЧЕНКО О.І. Шановні колеги! Шановні члени комітету! В кого є бажання... я хочу сказати, що комітет сьогодні присутній практично в повному складі: і кворум є, і все інше. Тому, шановні колеги члени комітету, в кого є бажання виступити, задати питання. Я надаю слово першому заступнику голови комітету Лук'янчуку Руслану Валерійовичу.

ЛУК'ЯНЧУК Р.В. Добро дня, шановні колеги і запрошені! Я хотів би наголосити на одному з питань. Так, як правильно сказав наш пан голова, Олександр Данченко, стосовно того, перед тим, як розробляється програмне забезпечення, потрібно що? Концепцію розробити. Потім на основі концепції розробляється технічне завдання, на основі технічного завдання оголошується конкурс, правильно? Ми ж повинні об'єктивно підійти до цього. І на основі цього конкурсу визначається виконавець – найкращий, найоптимальніший, найефективніший.

Як ми зараз отримуємо ситуацію, от подивіться, да? Нам дають програму, кажуть, вона найкраща, "втюхують" нам, не зважаючи на вразливість, на якісь нюанси, і говорять, візьміть її, тому що вона безкоштовна для вас отримується, для держави. Ми її подаруємо, вам даруємо. Але наскільки вона ефективна,

наскільки вона забезпечена захистом, наприклад, – да? – комплексною системою захисту інформації, і наскільки вона буде дієздатною?

Я хотів би звернути увагу на виконавців програмного забезпечення. Він був задіяний в деяких виконаннях державних замовлень по ЗНО. Там були проблеми скажіть, будь ласка? Були проблеми.

Також була і є такий так званий ... Там є ще такий "реєстр моряків". Там взагалі повна... в смислі... *(Шум у залі)* І тому я хотів би спитати, на якій основі був обраний виконавець програмного забезпечення, на якій підставі це все було здійснено і як ми правильно підійшли до цього питання?

Там технічне завдання є? Я думаю, що до цього часу, я щось не розумію, що, мабуть, його немає, відсутнє. Да?

Тому я хочу сказати, що... І ще, нам треба визначити по стандартним рішенням, щоб вони були ув'язані з іншими реєстрами і системами інформації, які існують уже в державі.

Ну, це не тільки про захист потрібно думати, і про стандартизацію цього питання. Для того, щоб ми знову не зробили модуль, а потім думали, як ми з ним будемо працювати, як він буде ув'язуватись з іншими реєстрами нашими.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я пропоную по черзі ставити запитання.

Чи є хтось, хто хоче прокоментувати сказане членом комітету? Ви хочете прокоментувати. Прошу, пан Новіков.

НОВІКОВ Ю. По-перше, по ЗНО. Це, по-перше, емоційний виступ, котрий каже про те, що: або не вивчили, або якесь упередження. Наша компанія не займалась ЗНО, наша компанія розробляє сертифіковані системи дистанційного навчання, котрі працюють як в промислових об'єктах, так і в навчальних. Останнім часом і це, до речі, так само стосується моряків, реєстр, котрий ви звинувачуєте тут, це значить, що або питання не вивчено, або це якась упередженість. У нас там є система навчання, котра чітко працює і виконує свої функції.

Так само у нас в ряді провідних вузів, об'єктів промислових підприємств є системи навчання, дистанційного навчання контролю та підвищення кваліфікації. І тому відповідно чіткі закиди про систему, котру ми не робили, це якось не дуже коректно. Давайте ми будемо залишатись в коректності.

Я чітко можу сказати, хто розробляв реєстр. Це я можу сказати тому, тому що моя система, в тому числі навчання вчить і проводить контроль кваліфікації цих моряків, дані з яких потім передаються в реєстр. Але не треба закидати того, чого немає, це вже емоційно. Ми хочемо вирішити проблему чи емоційно один на одного визначитись?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я хочу припинити зараз дискусію щодо якості роботи однієї компанії. Все-таки ми зібрались з іншої теми – як дозволити запрацювати системі.

Колеги, я думаю, що тут всі розуміють, що агентство запобігання корупції – розробник. Ми з вами як парламентарі стали заручниками того, що втілення законодавства гальмувалось цілий рік. Ми у цих стінах воювали з попереднім урядом весь минулий рік, що закон не виконується, закон не виконується, агентство не формується. Були величезні маніпуляції з комісією виборщиків, з чим теж довелось боротися не один місяць. В результаті сталась ідіотська ситуація, коли агентство було обрано, і воно досі не обрано в повному складі, що є ще однією проблемою, термінів не залишилося. І слава Богу, що міжнародна організація в даному випадку програма ПРООН взяла на себе відповідальність і сказала: ми подаруємо Україні цю програму. Ясно, що це є ненормальний підхід, але це політична відповідальність всіх українських посадовців і політиків, що ми опинилися в такій ситуації, повторююся, завдяки саботажу уряду, який не спромігся впродовж року організувати нормальну підготовку обрання агентства і втілення цього законодавства. Нам більше не має на кого кивати.

Тим людям, які подарували цю програму, ми можемо подякувати в цій ситуації, інакше би взагалі нічого не було. Ми би з вами зараз обговорювали,

що подавати декларації немає куди. Віват, клептократія! З повагою до всього що ви сказали.

Від комітету з протидії корупції першим Борислав Береза просить слово.

БЕРЕЗА Б.Ю. Доброго дня. Переді мною зараз лежить протокол наради з обговорення, зауважень зазначених в експортному висновку для спецзв'язку та шляхів його усунення. Місце проведення: конференц-зал адміністрації Держзв'язку. Присутні дуже велика кількість, НАЗК, присутні представники "Міранди". Тут є дуже цікавий пункт. Пункт: "Тільки 4 з 26 програмних засобів, які реалізують функції безпеки, мають відповідні експертні висновки."

В мене запитання: хто від НАЗК контролював виконання замовлення? По-перше, чи знав він, що тільки чотири з програмних засобів мають такі відповідні засоби?

Друге. Чи розуміє ця людина, що саме вона винна в тому, що Держзв'язок... спецзв'язок, пробачте, не приймає і не надає сертифікату? Тому що, якщо людина на протязі виконання всіх робіт бачить, що не відповідають стандартам і мовчить про це, то він, мабуть, чи, ну, ні хочу нічого казати, він мабуть некомпетентний, чи мабуть він знає для чого це робиться. Отож в мене запитання: хто від НАЗК контролював виконання цих робіт, по-перше.

По-друге, чому він не заперечував, тому що тільки чотири програмні засоби мали сертифікацію. Тому що зараз ми вирішуємо питання, як нам виходити з цієї проблеми, а проблеми могло не бути взагалі, якби би питання було вирішено на начальному етапі. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я так розумію, це до пана Руслана, да, запитання? До пані Наталії?

Прошу. Ви визначтеся всередині агенції...

КОРЧАК Н.М. Мені дуже приємно, що пан Руслан все адресує пані Наталії. Мабуть, мені нада було брати і напрямок декларування... *(Шум у залі)*

Да. Тому що напрямок політичних партій, все йде, все робиться...

РАДЕЦЬКИЙ Р.С. Я перепрошую, Наталія Миколаївна. Відповідно до рішення Національного агентства з питань запобігання корупції ви є уповноважений і координатором адміністративного департаменту, який здійснює технічне забезпечення запуску цієї системи. Дякую.

КОРЧАК Н.М. Добре. Я розуміла.

Шановні колеги, ви ще могли переконатися в тому, як важко, важко нам дістався оцей момент запуску 15 серпня.

БЕРЕЗА Б.Ю. Пані Наталя. Я дуже вибачаюся. Я не почув.... Я хочу...

КОРЧАК Н.М. От дивіться. Я пояснюю.

БЕРЕЗА Б.Ю. Назвіть, будь ласка, людину. Вибачте, виключте все... Чи можете назвати прізвище, ім'я. Все! Хто саме від НАЗК контролював виконання робіт? Більше нічого не цікаво!

Дуже важко, я розумію. Хто саме?

КОРЧАК Н.М. В протоколі оцінки якості... в одному із протоколів оцінки якості стояв підпис Радецького Руслана Станіславовича. Однак, я ще раз підкреслюю, що...

БЕРЕЗА Б.Ю. Контролював Радецький Руслан! Чи...

КОРЧАК Н.М. ...що мова йшла про функціональну частину, а не про елементи захисту. Тому що коли ми перед підписанням акту прийомки-передачі провели тестування, то тестування відбувалося знову ж таки на функціонал. І представник від Держспецзв'язку, який брав участь, він так і підписав.... застереження зробив, що мова не йде про елемент кіберзахисту, ну можна так сказати.

БЕРЕЗА Б.Ю. Вибачте, але далі написано в тому ж самому протоколі: "Програмний продукт не містить засобів інтеграції зовнішніх ІТС". У той час як цей функціонал заявлений у технічному завданні. Якщо в техзавданні був... це було, а це не виконано, то та людина, яка контролює виконання цього завдання, вона або... ну я не хочу казати це слово, ну ви розумієте...

КОРЧАК Н.М. В листі... в одному... у нас було засідання Національного агентства, за результатами якого ми направили лист на ПРООН, в якому сформулювали пропозицію щодо включення до технічного завдання саме того, скажімо, елемента, який визначає методи, способи інтеграції зовнішніми реєстрами. І це, до речі, була ініціатива Національного агентства, ми це включили. І до речі, це якраз відповідь на той лист, який пан Новіков в Інтернеті оприлюднив як звернення голови, але ніхто не звернув на останній абзац, де ми якраз звертаємо на увагу.

Тому саме цей момент і був включений в технічне завдання. І з приводу знову ж таки цього питання і виникли уже запитання у Держспецзв'язку. Тобто це питання було вирішено і включено в технічне завдання на побудову комплексної системи захисту.

БЕРЕЗА Б.Ю. Зрозуміло.

Отож, від НАЗК був назначений контролювати і відповідав за всі процеси хто? Ім'я та прізвище. Це офіційна інформація, зараз це під стенограму, я хочу це знати. Хто був назначений НАЗК контролювати виконання замовлення? Бо саме ця людина буде відповідати зрив запуску електронного декларування. Будь ласка, ім'я та прізвище.

КОРЧАК Н.М. Не можна ставити питання...

БЕРЕЗА Б.Ю. Як це не можна?

КОРЧАК Н.М. Ні, я категорично заперечую. Не можна говорити про зрив запуску системи електронного декларування.

БЕРЕЗА Б.Ю. Я питаю: хто саме, хто саме офіційно мав від вас повне повноваження для контролю за виконанням техзавдання? Хто супроводжував все виконання, весь термін? Будь ласка, ім'я, прізвище. Це важливо для всіх, зараз нас знімають, це записується офіційно. Я хочу знати цю людину.

ДАНЧЕНКО О.І. Це, я хочу вам сказати, що згідно статусу народного депутата це вважається офіційний запит.

БЕРЕЗА Б.Ю. Да, офіційний запит.

ДАНЧЕНКО О.І. Ви повинні на нього відповідати.

КОРЧАК Н.М. В робочій групі з оцінки якості даного продукту брав участь Радецький Руслан Станіславович. Впродовж наступних періодів у нас підключалися айтішники наші, які уже тестувалися. Далі...

БЕРЕЗА Б.Ю. Наталія Миколаївна, ви не розумієте мене. Будь ласочка, назвіть ім'я та прізвище офіційно делегованої людини, яка... посаду його, прізвище та посаду людини. Той приймав – той приймав.

Хто саме не приймав не участь, а був відряджений від вашого органу займатися цією роботою? Ім'я, прізвище – все, і посаду, будь ласка.

ВІННИК І.Ю. Та ніхто не...

БЕРЕЗА Б.Ю. Іване, я хочу, щоб це сказала людина, яка керує цим органом, якщо це так. Якщо ні.

ВІННИК І.Ю. В акті написано, який вони підписали. Що говорити? В акті написано, що НАЗК не брало участь в розробці технічного завдання. Акт від 27-го... Так скажіть правду! Що ви?

КОРЧАК Н.М. Не брали участі.

БЕРЕЗА Б.Ю. Почекай, будь ласка. Так ми чекаємо цього! Є людина чи немає людини, яку ви офіційно назначили!?

(Загальна дискусія)

КОРЧАК Н.М. Так ви розумієте, ми постійно наголошуємо уже, що технічне завдання було розроблено. Так, я вам зараз зачитаю.

БЕРЕЗА Б.Ю. Наталіє Миколаївно, не треба зачитувати. Зрозумійте – це те ж саме!

КОРЧАК Н.М. Акт приймає. Ні. Пояснюю.

БЕРЕЗА Б.Ю. Наталіє Миколаївно, я як народний депутат звертаюсь до вас зараз. Зрозумійте, неможливо приймати якусь автівку, виключно дивлячись на її колеса! Треба знати все: працює чи не працює.

Я запитую, хто від вас весь термін доглядав, як виконується те завдання? Раз. Друге, хто контролював виконання? Я навіть не запитую, хто відібрав цю

"Міранду". Я запитую виключно одне: хто контролював? Все. Будь ласка, прізвище! Без всього цього.

КОРЧАК Н.М. Ні, я маю зачитати юридичний документ. Бенефіціар, тобто Національне агентство, не є стороною договору, в рамках якого виконувався цей проект і за результатами якого був підписаний акт приймання передачі, та не брав участі у розробленні технічного завдання.

Давайте будемо свідомо дивитися на дану ситуацію.

БЕРЕЗА Б.Ю. Від вас нікого не було! Ніхто не контролював ситуацію! Все, я зрозумів.

Скажіть, будь ласка, фразу, чи так я розумію, що від НАЗК жодної людини офіційно, яка повинна була контролювати виконання завдання, не було?! Я так розумію?

КОРЧАК Н.М. У нас була людина, яка брала участь за своїм функціональним напрямком у роботі комісії з якості...

БЕРЕЗА Б.Ю. Наталіє Миколаївно, ви можете сказати пряму відповідь?

КОРЧАК Н.М. І там в одному із протоколів стояв підпис за посадою і за відповідним напрямком.

БЕРЕЗА Б.Ю. Ви можете зараз мені сказати: чи є наказ, чи є? Ну я?!. Шановні панове, я вибачаюсь, чи може хтось, крім Наталії Миколаївни, не розуміє мого запитання?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Всі розуміють.

БЕРЕЗА Б.Ю. Отож, якщо всі розуміють, Наталіє Миколаївно, я можу вам розтлумачити.

Может перейти на русский язык лучше?

КОРЧАК Н.М. Будь ласка.

БЕРЕЗА Б.Ю. Я можу англійською мовою, будь-якою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте залишатися на роботі державною мовою.

БЕРЕЗА Б.Ю. Дійсно, якщо всі, хто зараз присутні в цій залі, розуміють це запитання, то можете ви сказати, що у вас немає такого наказу, немає людини, яка контролювала виконання цього завдання, немає людини, яка перевіряла всі етапи, і саме тому ми бачимо зараз зрив електронного декларування?

КОРЧАК Н.М. Ми не бачимо зараз ніякого зриву електронного декларування.

БЕРЕЗА Б.Ю. Гаразд. Чи є така людина, чи немає?

КОРЧАК Н.М. У нас є людина, яка є відповідальна за напрямок електронного декларування, – Радецький Руслан Станіславович. Він брав участь в роботі комісії з оцінки якості, яка проводилася не за нашою ініціативою, а в рамках проекту ПРООН і "Міранда". Це між ними існували відносини. І ми жодного юридичного відношення...

БЕРЕЗА Б.Ю. Я не запитую про оцінку якості.

Гаразд. Руслане Станіславовичу, у мене запитання до вас. Руслане Станіславовичу, скажіть, будь ласка, чи є ви посадовою особою, яка була відряджена НАЗК для виконання контролю за виконанням цього завдання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бориславе! *(Шум у залі)*

БЕРЕЗА Б.Ю. Єгоре, це дуже важливе питання. Якщо ми не отримали на пряме запитання пряму відповідь, ми повинні це почути, і українці теж мають на це право.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми отримали її 4 рази. Я думаю, що всім відповідь вже очевидна.

Зараз я попрошу пана Руслана проконтролювати це. Від пані Наталії я попрошу для всіх членів комітету те, що ви в принципі вже представляли, розподіл функціональних обов'язків між членами агенства, щоб на наступних засіданнях кожному було зрозуміло, хто за який напрямок відповідає.

В даному випадку я прошу пана Руслана прокоментувати. І переходимо до запитання від комітету з ІТ.

РАДЕЦЬКИЙ Р.С. Дякую за запитання.

Пані Наталя озвучила моє прізвище і функціонал. Я ще раз повторю, що відповідно до рішення Національного агентства з питань запобігання корупції я координую діяльність департаменту фінансового контролю та моніторингу способу життя, на яке покладається здійснення моніторингу способу життя та перевірки декларацій. Тобто департамент здійснює перевірку декларацій, але не вводить системи і не створює КСЗІ.

Відповідно до цього самого рішення у нас існує адміністративний департамент, в якому існують спеціальні технічні відділи, ці відділи безпосередньо підпорядковані Наталі Миколаївні Корчак. Це рішенням визначено.

Наталя Миколаївна, щодо протоколу. Дійсно...

КОРЧАК Н.М. *(Не чути)*

РАДЕЦЬКИЙ Р.С. Я... Дякую.

Щодо протоколу. Я вам можу чітко зазначати, що дійсно в протоколі існує мій підпис про достовірність, про відповідність цієї роботи, проведеною Програмою розвитку Організацією Об'єднаних Націй, але вона стосується нормативно-правових документів і жодним чином не технічного забезпечення.

Наталя Миколаївна, вивчайте грамотно документи.

Це дійсно є, і я це підтверджую, але це не стосується мого функціоналу щодо запуску КСЗІ.

Дякую.

ДАНЧЕНКО О.І. Шановні члени Комітету з питань зв'язку та інформатизації, в кого є запитання по суті?

У мене є...

Ну, по-перше, я хочу сказати, що я підтримую мого колегу Вінника, що це просто криза державного управління. Тому що, як я спочатку наголосив, що в державі немає єдиного відповідального за політику в галузі інформаційно-

комунікаційних технологій, і це є проблемою. Так і у вас, вибачайте, немає відповідального, а це нонсенс.

У мене два запитання дуже коротких.

Перше – до представника "Міранди". А чому ви не підписуєте протокол між НАЗК та Держспецзв'язку?

НОВІКОВ Ю. Ну, по-перше, як я зазначив, перші два запитання не в нашій компетенції.

По-друге, той документ, що під грифом ДСК, він містить де що інше пояснення, вони значно ширші, в рамках котрих ми і працювали, змінюючи цю документацію згідно умов.

ДАНЧЕНКО О.І. Чому ви не підписуєте цей документ? Ви, що хочете гратися тут в якісь "розводняки", я вибачаюсь. Я конкретно задав питання, чому ви не підписуєте документ між Держспецзв'язку і НАЗК?

НОВІКОВ Ю. Я ще раз конкретно зауважив: я не підписав тому що це за рамками моїх повноважень. Я не можу підписувати...

ДАНЧЕНКО О.І. А в кого у вашій фірмі є повноваження?

НОВІКОВ Ю. В моїй фірмі всі повноваження є у мене, це, по-перше.

ДАНЧЕНКО О.І. Якщо всі повноваження у вас значить у вас є всі повноваження підписувати.

НОВІКОВ Ю. По-друге...

БЕРЕЗА Б.Ю. У директора немає повноважень?

НОВІКОВ Ю. По-друге, я не можу підписувати зміни...

ДАНЧЕНКО О.І. Вибачайте.

НОВІКОВ Ю. ...пропозиції до зміни технічного завдання.

ДАНЧЕНКО О.І. Вибачайте. Це смішно! У мене більше немає до вас запитань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги! Я прошу бути тихішими. Я розумію, що за час відпустки у багатьох накопичилися сили, але варто їх розподілити грамотно на всю велику сесію.

Від Комітету з протидії корупції прекрасний Володимир Парасюк хоче поставити запитання.

ПАРАСЮК В.З. Ви знаєте, у нас в Україні якось так склалося, що ми вирішили зловити рибу в ставку і не беремо вудочку, щоб її просто ловити, а висушуємо озеро, викликаємо гінекологів, стоматологів, які роблять аналіз аналізів. Одним словом, отак у нас все рухається.

Я так, два слова перед тим. Україна – одна з лідерів в ІТ-сфері. Слухайте, українські компанії розробляють софт для міжнародних компаній з найвищим рівнем захисту. І це все програмне забезпечення працює в загальних мережах, який називаються Інтернет. А ми не можемо собі дати ради з простою базою, де тільки вносяться дані. Вони нічого не рахують, вони просто вносяться і потім несуть інформаційний характер.

Але у мене тут питання як і до спецзв'язку, Держспецзв'язку, так і до компанії яка розробляла цей софт. До вас. В ході якби перевірки програмного забезпечення хотілось би більше конкретики почути, де є найслабші місця. Навіть, якщо ви це відповісте мовою, яку тут важко буде всім сприйняти. Але я думаю, що нас дивиться багато людей-спеціалістів, і вони можуть дати фаховий аналіз тому, що відбувається насправді.

До вас, панове, таке питання, дуже просте. Ви нічого не знаєте, ви нічого не підписуєте. Взагалі, у вас там хтось програмує всі ці речі? І хотілось би почути, які у вас відносини зараз з НАЗК? Які юридичні документи ви з ними підписували? Чи ви підписували, можливо, з іншими організаціями документи? Де стоїть ваш підпис? За що ми можемо вас притягнути до відповідальності?
(Шум у залі)

(?) ЄВДОЧЕНКО Л.О. Дякую за запитання. Скажу так, я вже повідомляв, що у нас дуже мало було часу для ознайомлення з цим продуктом. Але і створювались перешкоди для того, щоб ми могли оцінити його повністю. У нас лише було 2 години, скажу так, за весь період для того, щоб ми подивились на цю програму і скажу, що вразливості ми вивчили цієї програми.

Те, що закидають, що висновок експертизи державної носить гриф обмеження доступу ДСК (для службового користування), це лише для того, щоб не завдати шкоди іншим реєстрам, які вже створені за цими методиками, а їх на сьогодні вже більше 50, які мають такі документи. Тому деталі технічні, я не думаю, що маю тут озвучувати. З технічних питань мають працювати технічні працівники.

І я вам скажу, що на сьогодні, і можу це підтвердити, лише за той період, який ми працювали над цим програмним продуктом, ми зробили висновки про те, що він створений з окремих програмних продуктів, відкритих. Тому перша проблема, яку ми нагадуємо і стверджуємо, що цей програмний продукт по совокупності, він не описаний. Розумієте? Можна програму створювати з набору інших, але, коли це не описано, це не дає можливості...

ПАРАСЮК В.З. Тобто це програмне забезпечення може зашкодити...

ЄВДОЧЕНКО Л.О. ...перевірити...

ПАРАСЮК В.З. ... іншим базам, які працюють...

ЄВДОЧЕНКО Л.О. Звичайно. Звичайно.

ПАРАСЮК В.З. Все. Відповідь на питання.

ЄВДОЧЕНКО Л.О. Так, і вразливості є.

ПАРАСЮК В.З. Тобто вони можуть просто запустити якогось троянського коня, ну, не хочачи...

ЄВДОЧЕНКО Л.О. І хотів би... І ще, ще, просто, щоб всі розуміли. Якщо ми кажемо про систему, яка має бути створеною для НАЗК, то система не просто накопичення, оприлюднення і зберігання, це ще система підключення до інших реєстрів, реєстри, які на сьогодні охороняються державою. Розумієте, що через цю систему можна дістатися і до інших, в умовах гібридної війни і таким чином завдати шкоди більше. Тому вважаю, що питання технічні на загал виносити не доцільно, а про інше...

ПАРАСЮК В.З. Ні, ну загальні такі. Зрозуміло, що можна нашкодити.

ЄВДОЧЕНКО Л.О. Будь ласка.

НОВІКОВ Ю. Дякую. По-перше, стосовно першого зауваження...

ВІННИК І.Ю. По суті питання...

НОВІКОВ Ю. По суті питання...

Можна так?

(Шум у залі)

НОВІКОВ Ю. Добре, я зараз відповім...

ВІННИК І.Ю. Так відповідайте, вас народний депутат запитав.

НОВІКОВ Ю. По-перше, стосовно... давайте по черзі...

ВІННИК І.Ю. Ні, тут по черзі питання...

НОВІКОВ Ю. По черзі. Правові відносини компанії "Міранда" в рамках цього проекту є з Проектом розвитку ООН. Правових відносин компанії "Міранда" та Національної агенції запобігання корупції немає.

ВІННИК І.Ю. Підпис стоїть на договорі від грудня місяця 2015 року між ПРООН, по якому ви отримали гроші і по якому ви щось там робили на замовлення ПРООН, де ... бенефіціаром є Національна агенція запобігання корупції...

НОВІКОВ Ю. Саме так.

ВІННИК І.Ю. ...яка, вона, дізналася, що ви робите тільки колись там...

НОВІКОВ Ю. Ні, от з цим я не згоден. Далі: дозвольте все-таки по черзі відповім...

ВІННИК І.Ю. Я допоміг вамє.

НОВІКОВ Ю. Дякую.

Далі: так в нашій компанії є спеціалісти, котрі акредитовані, котрі робили ряд систем, котрі працюють не зважаючи на попередній виступ.

Третє. В даному випадку по засіданню, погоджуюсь з керівником ДССЗЗІ, не варто розголошувати технічні деталі за винятком маленької частини щодо програми...

ПАРАСЮК В.З. Так підписи де стоять? Нас не цікавить...

НОВІКОВ Ю. І її функціонування... давайте все-таки я докажу.

А щодо програми і її функціонування зауважень немає, щодо опису і тез – зауваження є і ми їх виправили на сьогоднішній день всі. Опису систему... от щодо підписів, я ще раз відповім, що правові відносини компанії "Міранда" є з Програмою розвитку ПРООН. Немає правових відносин з компанією Національної агенції запобігання корупції.

ДАНЧЕНКО О.І. Слухайте! Я вибачаюсь, все ж таки, все це зрозуміло, а от як патріот держави, який хоче боротися з корупцією? Ви вважаєте, кажете, що у вас немає, тобто ви нічого не знаєте, знаєте, це просто противно це чути...

НОВІКОВ Ю. Давайте я...

ДАНЧЕНКО О.І. ви щось наробили і у вас немає ніяких відносин?!

НОВІКОВ Ю. Давайте я як патріот держави відповім на це запитання все ж таки. *(Шум у залі)*

Значить, стосовно зауваження першого, якщо трошки не патріотичні тут заходи є трошки, але ми дійсно працювали з всіма зауваженнями по опису технічного функціонування – те, що слушно зауважив, голова ДССЗЗІ, значить це виправлено.

Стосовно другого, тобто коли обиралася архітектура. Ця система спроектована і може працювати на декількох рішеннях стосовно архітектури, і це рішення воно є промисловим і прийнятим у світі. І згідно нашого законодавства є допустимим. Але якщо треба зменшити оцю кількість, там, 4 з 26-и, то ми можемо запропонувати і проведені нами випробування й інші вирішення архітектурні, де це питання можна зменшити. Тобто ми були готові запрацювати і зараз готові працювати. І весь цей час, коли розроблялася система, компанії, котрі хотіли залучитися до публічного обговорення, провести тести, провести всі випробування, вони запрошувались. Відповідно зараз закидати нам непатріотичний настрій, ну це трошки неправильно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за інформацію.

Колеги, я би хотів всіх сфокусувати, що у нас є закон – дуже важливий антикорупційний закон. За виконання закону в будь-якому разі відповідають посадовці, включно з нами, які зобов'язані здійснювати парламентський контроль. Це є приватна компанія, яка повторюся, найнята з власної ініціативи другом України Програмою ПРООН, яка бачила, як завалюється важливе антикорупційне законодавство і намагалася виправити цю проблему власними зусиллями. Нічого, окрім подяки на адресу ПРООН, ми не маємо права висловлювати, тому що це було завдання уряду разом з парламентом і агентством, яке просто не було вчасно сформовано, написати цю програму і заплатити це гроші українських платників податків і запустити її. Всього цього нічого не було зроблено. Якщо ми зараз зведемо проблему, що винувата приватна компанія, яку найняла ПРООН, ну, це точно не допоможе вирішенню ситуації.

Я вважаю, що це дуже важливо, що відповідальність була і залишається на нас як на посадовцях, і наше завдання – організувати спільно цю роботу так, щоби, справді, з 1 вересня, як запропонувала голова агенції, це почало повноцінно функціонувати.

Я пропоную надати можливість поставити запитання або висловити оцінки представникам інших парламентських комітетів. Очевидно, з вас, Іване, і почнемо. Прошу.

ВІННИК І.Ю. Я вже мав поза регламентом можливість сказати свою оцінку того, що відбувається. Це, дійсно, криза державного менеджменту.

Чому я так це називаю? Тому що з офіційних документів, які будь-хто може подивитися, НАЗК було створено 15 серпня 2015 року – рік тому назад – можемо відсвяткувати майже сьогодні, да? От.

Що ми отримали за цей час? Ми не побачили, дійсно... *(Шум у залі)* Ми не побачили... *(Шум у залі)* Ми не побачили, дійсно, концепції створення програмного продукту, який називається е-декларування. Чому це важливо? Тому що важливо розуміти, яка головна мета цього програмного продукту? Чи,

дійсно, просто збирати дані, які, власне, сьогодні і так збираються на паперових носіях, чи мати можливість, дати можливість людям отримати доступ до цих даних? Власне, сьогодні теж, можливо, є більш громіздка процедура, але менше з тим, можна отримати і копії декларацій народних депутатів, і копії декларацій міністрів тощо.

Головна мета, насправді, як на мій погляд – як на мій погляд – це стосується створення дієвого аналітично-програмного продукту, який в реальному режимі реального часу зможе швидко аналізувати зміни в інших реєстрах і порівнювати з поточною декларацією і приймати відповідні рішення, вивішувати червоні, жовті, зелені картки по кожному окремому суб'єкту, який задекларував своє майно, описав свій майновий стан, щоб потім на підставі цієї інформації члени НАЗК могли через НАБУ звернутися з відповідною перевіркою і потім порушувати або кримінальне провадження по статті невідповідності задекларованим даним, або більш важкі статті, пов'язані з незаконним збагаченням, наприклад. І такі ситуації мають працювати.

Якщо програмне забезпечення відповідним чином не інтегроване, то, безумовно, воно не може швидко і якісно аналізувати інформацію, яка в нього вноситься. Але мова не проте, я говорю про те, що станом на сьогодні ми не побачили жодної концепції, яка задача взагалі цього програмного забезпечення. Перед тим, як аналізувати його функціонал, захищеність, може вона не має бути захищеним врешті-решт, тому що ми не знаємо, яка головна задача.

Друге. Дійсно, про це говорили: технічне завдання розроблялось окремо. Можливо, є високоповажні експерти в Офісі ООН, але, менше з тим, є бенефіціар – Національна агенція запобігання корупції. Вона чітко зазначила, що вона не брала участь в розробці технічного завдання. Якщо вони не брали участь в технічній розробці, яким чином вони взагалі можуть контролювати його виконання? Можливо, вони його і не бачили врешті-решт.

Тому, ви знаєте, виправляти ситуацію треба з самого початку. Треба зараз комусь з представників центрального органу виконавчої влади зі спеціальним

статусом, це є державні службовці, які отримують зарплату з державного бюджету, держслужбовці НАЗК, щоб вони: по-перше, представили концепцію цього програмного забезпечення, яку задачу воно має виконувати. Після того давайте назагал подивимось і, принаймні, ту відкриту частину, яке технічне завдання ставиться цьому.

Добре, не проводились конкурси. Ви знаєте, тут окрему оцінку можна дати, можна дійсно дякувати Офісу ООН за те, що він своїми грошима заплатив за це програмне забезпечення. Але, ви знаєте, моя позиція наступна: в Офіса ООН немає своїх грошей, вони розподіляють міжнародну фінансову допомогу, яку дають донори України Україні, кожному громадянину. І, безумовно, мені як громадянину України цікаво, у який спосіб ці донорські кошти, які залучає Україна, в тому числі коштом життів наших бійців, які гинуть, захищаючи Європу від путінської навали, мені цікаво, яким чином ці гроші розподіляються між тими суб'єктами, які їх освоюють. Я навмисно вживаю дієслово "освоюють", тому що, знаєте, те, що зараз чую, не дає підстави мені говорити, що гроші на 100 відсотків ефективно були використані, а це чималі кошти. Я так розумію, загальна сума контракту становила, тільки офіційна частина по контракту біля 100 тисяч доларів. Це великі кошти для України, я хочу вам зазначити. 97 – принаймні, інформація, яка була оприлюднена. І ми не маємо продукту, який готовий зараз працювати. *(Шум у залі)* Я ще не закінчив.

Тому, на мій погляд, треба, якщо буде якесь прийматися рішення, якщо тут є кворум на цьому комітеті, я пропоную звернутися до відповідної служби центрального органу виконавчої влади представити концепцію, представити ТЗ. Після того затвердити концепцію, затвердити ТЗ. Після того зробити незалежний аудит того програмного забезпечення на відповідність технічному завданню тій концепції, яка розроблена. Після того зрозуміти, чи його можна виправити на ті завдання, які ставляться, чи треба робити нове.

Якщо треба робити нове, нехай держава за це заплатить. Нехай Верховна Рада виділить кошти, нехай проведуть відкритий конкурс: оберуть з тих

програмних компаній, які, дійсно, сьогодні обслуговують півсвіту з України і роблять якісні продукти. І ми отримаємо врешті-решт те, що має працювати, те, що дасть можливість працівникам НАЗК в реальному часі бачити зловживання державних службовців. Купив вчора дачу в Конча-Заспі за 7 мільйонів гривень – ранком вже підеш на допит. Крапка. Оце треба бачити. Оце має працювати.

Ви знаєте, я ще хотів би, щоб ви прокоментували участь компанії "Кріптософт". Чи була така компанія у субпідрядниках у вас? Чи була така компанія уповноважена на проведення комплексної системи... оцінки комплексної системи захисту цього програмного забезпечення? І чи відомо вам, що ця компанія проходить у кримінальних провадженнях, пов'язаних з розкраданням державних коштів 2012 році по створенню єдиного державного реєстру досудових розслідувань? Дякую.

(?) НОВІКОВ Ю. Давайте, по-перше, в тому, в чому я компетентний, тобто в технічній частині.

Я думаю, що це питання даже швидше можна вирішити. А те, що ви казали, це є абсолютно правильним, тобто під'єднання різних модулів аналізу, котрі можуть працювати як в рамках цієї системи, так і за межами цієї системи.

В рамках технічного завдання до цієї системи є модуль як публічний API, так і приватної API, тобто приватна API – це модуль, до якого можна під'єднуватися шляхом типових запитів, ну використовуючи їх самих. Отримувати дані по захищеному каналу відповідно. І отримувати їх вивантажувати в будь-яку із існуючих ВІ-систем. Тобто система побудована архітектурно таким чином, що модулі ... аналізів можуть під'єднувати скільки завгодно і використовувати цей аналіз, використовуючи різні рішення різних інформаційних компаній. Тобто мова не іде тільки про те, що ви маєте використовувати рішення, котре в неї вбудоване.

ВІННИК І.Ю. *(Не чути)*

НОВІКОВ Ю. Він готовий, але він в модулі з реєстрами, це четверта частина договору. Відповідно він готовий, але він не стоїть функціонал.

ВІННИК І.Ю. Тобто ми не маємо продукту аналітичного зараз на озброєння НАЗК.

НОВІКОВ Ю. Але ви маєте можливість коннектор для під'єднання будь-яких аналітичних продуктів. Цей етап не здавався, тому що він разом з реєстром ... Я можу його надати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

І запитання, і відповідь. Хоче Державна служба спеціального зв'язку додати інформацію. Прошу.

ЄВДОЧЕНКО Л.О. Дякую, дякую.

Я вважаю дуже важливим, зараз мені поступає інформація, що прямо зараз на сайті "Міранди" обновляється інформація, вони були створені в 93-му зранку було, а зараз вже в 2001 і реєстри моряків також пропали. Що там відбувається?

НОВІКОВ Ю. Я ще раз можу... *(Шум у залі)*

БЕРЕЗА Б.Ю. Це називається "ІТ-технології".

НОВІКОВ Ю. Це служба створює новини, а не працює компанія. Є регламентуючий документ, котрий каже, що компанію створено в 93-му році.

ЄВДОЧЕНКО Л.О. Мені дали слово, будь ласка.

І ще питання стосовно "Кріптософту", значить в чому полягав конфлікт інтересів. Конфлікт інтересів полягав в тому, що на державну експертизу до Держспецзв'язку зайшов документ, який фактично називався "технічне завдання" на створення комплексної системи захисту інформації і розробником цього технічного завдання виступала компанія "Кріптософт". Зараз я буквально, тут все у мене десь є. Я можу це продемонструвати. А потім ця компанія вирішила виступати організатором експертизи цього продукту. Тобто фактично склалася така ситуація, що коли експерти Держспецзв'язку це з'ясували, було прийнято рішення про зміну організатора експертизи і тому Держспецзв'язок взяв на себе провідні експертизи, і в ході якої фактично виявилися такі обставини тяжкі.

Дякую.

НОВІКОВ Ю. Дозволите?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ви хочете про "Кріпсофт" прокоментувати?

НОВІКОВ Ю. Да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

НОВІКОВ Ю. Ну, по-перше, технічне завдання – це не побудова системи, комплексної системи захисту інформації.

По-друге, Значить, з компанією "Крипософт" до цих пір ми пересікались два рази, працювали і проекти завершені успішно. А щодо їхніх господарської діяльності, це інша компанія...

(Не чути)

НОВІКОВ Ю. А проекти з впровадження криптосерверу, криптопідпису їхнього для функціонування в захищених системах.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги! Я думаю, що буде справедливо послухати представницю Програми ООН розвитку, оскільки дуже багато зауважень в виступах народних депутатів пролунало. Буде справедливо, якщо пані Чела Блерта ознайомить нас зі своїм баченням ситуації.

Прошу... Можливо, вам варто сісти за стіл, щоби журналісти могли вас краще бачити.

Чи вам так добре, панове?

Тоді залишайтеся на місці. Да, справді хороше місце.

ЧЕЛА БЛЕРТА Дуже дякую, колеги, за те, що надали можливість мені представити тут офіційну позицію Програми розвитку ООН в Україні, а також за відкритість яка панує сьогодні.

Отже, я буду вимушена виголосити деякі речі, оскільки тут зазначалися деякі моменти стосовно нашої роботи. І перше, що хотілось би, це підкреслити ту ідею, що ми дуже серйозно сприймаємо ті ресурси, які нам надаються нашими партнерами. *(Шум у залі)*

(Якщо дозволите, я закінчу переклад. Дякую дуже.)

І ми працюємо тільки на користь українських наших партнерів, а також українського народу. І наша робота в сфері електронного декларування була відповіддю на прямий запит від Міністерства юстиції в рамках нашої ширшої роботи в сфері прозорості та запровадження електронного декларування.

Технічне завдання, яке було розроблено, було розроблено за допомогою зокрема Світового банку і відповідає ліпшим міжнародним стандартам в цій сфері. У мене є тут підтвердження. Це Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 серпня.

Після того, як відповідне технічне завдання було затверджено, ми пройшли процедуру відкритого тендеру. Це завжди відбувається згідно наших правил прозорого тендеру і дуже відкритої процедури. І по результату даного процесу подавалися не тільки компанія "Міранда", а і інші потенційні постачальники. Але "Міранда" виграла цей процес згідно дуже чітких правил проведення наших тендерів. Але ми не просто провели тендер, не залишили цю річ просто там, ми також співпрацювали з Національним агентством з питань запобігання корупції для того, щоб виявити найліпші механізми для того, щоб ця система повністю відповідала ліпшим міжнародним практикам та стандартам.

Таким чином, згідно наших процедур була створена група контролю якості, до якої увійшли представники Міністерства юстиції України, Національного агентства з питань запобігання корупції, Світового банку, ПРООН. Ця група зустрічалася регулярно для того, щоб переглянути і потім сертифікувати як прийняті певні елементи робіт, які були закладені в контракт.

Також була створена міжвідомча робоча група з приводу запуску системи електронного декларування, до якої увійшли Національне агентство з питань запобігання корупції, Міністерство юстиції, Державне агентство з питань е-урядування та інші, в тому числі і ДССЗІ.

Донедавна до нашої уваги не приносилися питання, які стосуються саме захисту даних та гарантування безпеки персональних даних в раках даної системи.

ПРООН продовжує притримуватися дуже конструктивного і орієнтованого на результат підходу для того, щоб продовжити роботи і завершити в результаті, повноцінний запуск, створення повноцінної системи для декларування. Таким чином ми дуже раді, що сьогодні зранку відбулася офіційна... відбулася зустріч між Національним агентством із запобігання корупції, представниками Міністерства закордонних справ України та ДССЗЗІ. Під час цієї зустрічі було підтверджено, що будуть зроблені конкретні кроки для того, щоб система повністю запустилася 31 серпня.

Мені також дуже приємно, що українська сторона хоче повністю перебрати на себе причетність до цього продукту. І ми з точки зору Програми розвитку ООН також будемо допомагати в цьому процесі. І ми дуже раді, що така причетність існує.

Таким чином ми будемо дуже раді передати наші зобов'язання, які існують, наразі, з Державним підприємством "Українські спеціальні системи" на послуги колокації програмного забезпечення, ми будемо раді передати це НАЗК.

Ми також говорили про те, що вся технічна документація, на яку буде потребувати ДССЗЗІ, буде передана від нашого розробника, і я дуже просила наших колег в ДССЗЗІ поділитися конкретними списками тих речей, які потрібно передати в плані цих документів.

Мене також поінформували, що питання BankID, яке існує між НАЗК та ДССЗЗІ буде вирішено досить швидко. Також мене поінформували, що модулі для верифікації та під'єднання до реєстрів будуть дороблятися ДССЗЗІ в консультації з нами та іншими партнерами, як того буде потребувати процес. І ми зі свого боку будемо дуже раді надати будь-яку технічну допомогу, на яку потребуватиме цей процес.

І також я хотіла би ще раз підкреслити, що в будь-яких своїх діях ми діяли згідно запитів від уряду України і на користь українського народу і будемо продовжувати надання такої допомоги, як того буде потребувати ситуація.

Дякую вам дуже.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую пані Блерта за вашу інформацію.

Я пропоную останній виступ або запитання від народного депутата. Леонід Ємець, так? І далі попросимо представників громадськості, цілої коаліції громадських організацій "Декларації під контролем" висловити свою позицію і свої рекомендації.

Так само я прошу сісти на стілець директора департаменту люстрації, бо ми всі нервуємо і відчуваємо себе не джентльменами, бо ви стоїте уже дуже довго, пані Тетяно.

Прошу, Леоніде.

ЄМЕЦЬ Л.О. Дякую, пане голову. Дивіться, у мене питання таке. Насправді тут прозвучала позиція про те, що кіберзахист не є частиною формування процедури електронних декларацій.

Насправді дозвольте з цим абсолютно не погодитися, тому що електронна декларація, як це передбачено законодавством, має декілька складових. По-перше, це її електронна складова, тобто вона вводиться через певні електронні механізми. А по-друге, це наслідки, які містить порушення заповнення цієї декларації, в тому числі і кримінальна відповідальність – до двох років кримінальна відповідальність позбавлення волі.

І тому з юридичної точки зору це є нерозривні частини одного цілого, а саме забезпечення можливості притягнення до кримінальної відповідальності у випадку порушення внесення інформації: свідомо або несвідомо – це вже буде визначатись відповідно слідство.

Тому виникає питання. От уявимо собі судовий процес, особу, яку звинувачують в тому, що вона вчинила кримінальний злочин. А ця особа

стверджує, що "ні, цього не відбулося, я все зробила достовірно, а хтось отримав доступ до цієї бази і вніс зміни". Тоді що має встановити суддя? Призначити експертизу і отримати інформацію про те, чи можливо було втручання в цю систему? І відповідно завдання Держспецзв'язку – це забезпечити державну перевірку неможливості втручання, тим самим сертифікувати цей статус, забезпечивши тим самим можливість бути частиною юридичного факту інформацію про ті дані, які містяться в реєстрі.

Тому відповідно виникає питання. Я тут почув від Держспецреєстру, що були проведені тести з приводу того, що реєстри не є захищеними від втручання, і ці тести підтвердили, що дійсно там можливість втручання така існує. Відповідно я хотів би ще раз відповідь на це питання почути і ще раз зазначити, що можливість втручання у відповідні реєстри нівелює їх в якості судового доказу при кримінальних провадженнях. Дякую.

(?) ЄВДОЧЕНКО Л.О. Так, я підтверджую, що в рамках державної експертизи були проведені заходи з виявлення вразливостей цього програмного продукту, і вони були знайдені. Для того, щоб уникнути цього в подальшому, потрібно доопрацьовувати програмний продукт.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую колегам.

Олена Матузко, яка представляє комітет, що не був тут... Перепрошую, це теж комітет з ІТ. Перепрошую дуже, колеги.

МАТУЗКО О.О. Так. Я буду говорити, мабуть, тут багато і про техніку, і про все. Остання відповідь, що так, знайшли невідповідності, так, ми не можемо захистити дані і це буде впливати на суди. Але ніхто, я буду говорити як мати в першу чергу зараз, ніхто не підняв запитання про те, що, тобто кібербезпека, суди – це прекрасно, але коли наші телефони потрапили в мережу, кожен з нас отримав безліч різних сигналів – і позитивних, і негативних, і будь-яких, тому, якщо ми не можемо захистити інформацію, то кожен з нас так само отримає дзвіночок з тим, що твої діти знаходяться там-то й там-то, і вони тобі будуть вартувати стільки-то й стільки-то, що там в тебе

декларації. Хто... взагалі, я б не знайшла ні відповідальних, ні винних, нікого за сьогоднішнє засідання, але от, хто це буде контролювати і до кого ми потім будемо з цим звертатися? Можливо, тут представники силових структур мають теж сидіти і на це запитання нам теж відповідати. От це такий емоційний виступ. Але, мені здається, що кожного стосується. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я думаю, що нам спочатку треба організувати повноцінне функціонування системи, а потім запрошувати правоохоронців, які будуть карати за її злам.

А я тоді пропоную зараз послухати координатора коаліції "Декларації під контролем" Олександру Дріг. Насправді, саме ці громадські організації зробили проблему, доступної всій країні і це є добре. Оскільки це дозволяє нам сконцентруватися на її вирішенні і мати для цього політичну волю.

Прошу, Олександра.

ДРІК О.М. Чесно кажучи, я в повному шоці від того фарсу, який тут відбувається, тому що більшість аргументів, які лунають, зокрема, і від представників органів державних, є абсолютно маніпулятивними. Я записала собі скільки коментарів, що я не впевнена, що мені пан голова комітету дасть стільки часу, але я почну...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можна вам на рекомендації дати час...

ДРІК О.М. Обов'язково... обов'язково я постараюсь...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Якщо ви почнете коментувати народних депутатів, це погано закінчиться...

ДРІК О.М. По-перше, я почну з того, що говорила пані Корчак про те, що по-перше, ми не говоримо про зрив електронного декларування, і що кримінальну відповідальність це ніяк не скасовує. Це брехня. *(Оплески)*

Запуск системи електронного декларування без сертифікату є порушенням законодавства України. Якщо ви не знаєте законів України, я вам скажу, є стаття 8 Закону України "Про захист інформації та інформаційних телекомунікаційних системах", яка якраз говорить, це цитата, що "державні

інформаційні ресурси або інформація з обмеженим доступом, в умовах щодо захисту яких встановлено законом, повинні оброблятися в системі із застосуванням комплексної системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю".

Друге, пункт сьомий, порядку формування, введення та оприлюднення інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, затвердженого, якщо ви не пам'ятаєте, рішенням НАЗК від 10 червня 2016 року, говорить наступне: "Захист інформації реєстру забезпечується із застосування комплексної системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю".

Ваше рішення про запуск системи без сертифікату є порушенням законодавства. Я сподіваюсь, що ви це розумієте і що рано чи пізно ви понесете за це відповідальність.

По-друге, що стосується кримінальної відповідальності. Очевидно, що у випадку, коли в суді має бути доказана... доведена вина, і, очевидно, що основним таким доказом буде реєстр особи, розміщений... вибачте, декларація особи, розміщена у такому реєстрі, то за відсутності такого сертифікату цей доказ не може вважатися належним. Відповідно до кримінальної відповідальності жоден посадовець не може бути притягнутий.

Те, що ви говорили, "плели" там про експертизи і те...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександра, я думаю, нам всім важливо бути коректними. Давайте...

ДРІК О.М. Добре! Я вибачаюсь!

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...сфокусуємося на фактах без оцінок. Сьогодні всі народні депутати ґрунтувалися переважно на фактах. Я думаю, це хороший приклад для всіх.

ДРІГ О.М. Добре! Я перейду до фактів.

Ще дуже важливий факт, що мене здивувало, тому що в суботу на тому засіданні терміновому, яке збиралося, на якому я була присутня, ви говорили, що система не запуститься без сертифікату. Це записано на камери і це можна

завжди підтвердити. Вже наступного дня ви прийняли таке рішення про запуск системи без сертифікату. Я не розумію такої непослідовності в діях. Для мене вона є свідченням того, що ваші дії скеровуються кимось іншим, а не приймаються рішенням всередині органу.

Друге. Те, про що ви говорите, що не треба шукати винних, треба зараз забезпечити сертифікат і відповідну безпеку цих даних. Насправді, шукати винних треба, бо якщо вони знову будуть непокарані, то ця ситуація буде повторюватися знову і знову.

Наступне. Я хочу, щоб зараз всі зрозуміли, що відбувалось із атакою на розробника і до чого це все іде. До того, що відповідно до опублікованої вже заяви і, очевидно, це є офіційна позиція Президента, передати цю частину планується Держспецзв'язку.

Я хочу просто нагадати про те розслідування, яке було зроблене журналістом Глібом Каневським, я буквально навіть зачитаю, що згідно минулорічного указу Президента до 2017 року Держспецзв'язок має запустити національну телекомунікаційну мережу. Суть в тому, що бюджет цієї структури більше 700 мільйонів гривень і він збільшується до 1,5 мільярдів гривень. І це означає, оскільки це пов'язано з обороною, це означає, що ми не зможемо, швидше за все, проконтролювати, куди пішли ці гроші.

Давайте зараз ще Держспецзв'язку дамо систему електронного декларування, давайте вони все будуть робити, а ми навіть не будемо мати можливості проконтролювати. Я нагадаю, що ніхто до цих пір не бачив висновків Держспецзв'язку, бо вони засекречені. І хоча тут постійно говориться про те, що там неможливо оприлюднювати цю інформацію, яким чином розробник може працювати з цими висновками, якщо він навіть доступу до них не має? Я була в суботу, я була в неділю, я бачила, що їх навіть не пускали фізично працювати з цими висновками. Тому абсолютно очевидно, що для мене є свідченням свідомого саботажу цього процесу зі сторони Держспецзв'язку і НАЗК.

Наступне. Що стосується того, що розроблялась ця система ПРООН. Значить, пані Корчак на своєму засіданні в неділю звинуватила, і це є записано, ПРООН разом з "Мірандою" в тому, що вони зірвали електронне декларування. Я ще раз повторю, це записано на відео. Тому мені зараз зовсім незрозуміло, яким чином ви знову ж таки змінюєте свою позицію і вчора ПРООН був поганий, тепер – хороший. Що змінилось, поясніть, яку вказівку чергову вам дали?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр, я прошу вас... *(Шум у залі)* Я знаю, що вам подобається, Володимире, але... *(Шум у залі)*

Я прошу... Я прошу все-таки представницю коаліції. Ми тут зібралися не тільки для того, щоби встановити, що відбулося, але насамперед зрозуміти, як з цього вийти.

Голова агенції оприлюднила план, щодо якого були коментарі, як вийти з ситуації, який має завершитися 1 вересня благополучно.

Відповідно ми хотіли би дізнатися від громадськості, чи ви бачите якісь проблеми, на які нам варто звернути увагу.

ДРІК О.М. Так, є кілька пунктів, які абсолютно точно мають бути здійснені НАЗК. Я їх зачитаю для того, щоби вони були чітко дуже сформульовані, і повернуся потім до тих ключових маніпуляцій, через які я абсолютно 100-відсотково стверджую, що Держспецзв'язок і НАЗК повинні понести відповідальність.

Значить, по-перше, що має відбутися найближчим часом для того, щоби 31 серпня система запрацювала, і ні в кого не було нарікань. НАЗК повинна підписати договір із Державним підприємством УСС ("Українські спеціальні системи") для розміщення серверів з програмним забезпеченням, що становить Єдиний державний реєстр декларацій.

Друге. НАЗК повинна підписати контракт із постачальником орендованих серверів, на яких було розгорнуто систему електронного декларування. НАЗК дуже чітко повинна сформулювати свою позицію стосовно... свою позицію до

Держспецзв'язку стосовно питання із BankID, тому що це було одне із ключових питань-зауважень Держспецзв'язку, і це питання має бути дуже чітко сформульоване. Після проведення тих переговорів, які мають відбутися, очевидно, що всі перешкоди в тій частині мають бути усунуті. Я нагадаю, що там є дуже багато юридичних моментів, які теж мають бути вирішені. І це, в першу чергу, завдання НАЗК – не запускати цей процес, щоб не виникало проблем.

Наступне. Держспецзв'язку треба зняти гриф секретності з висновку, тому що без цього ми говоримо з вами про повітря. Ми говоримо про те, що хтось десь бачив, щось сказав, щось озвучив. Ніхто не розуміє, які справді там зауваження, їх не можуть оцінити спеціалісти, які би могли дати адекватну оцінку: чи є зауваження Держспецзв'язку адекватними, чи ні.

Наступне. Перелік цих зауважень повинен обов'язково бути обговорений для того, щоб всі сторони, які брали участь в цьому процесі, задекларували свою позицію. Я дуже сподівалася, що це відбудеться сьогодні і що дати для конкретного прийняття рішення будуть озвучені сьогодні, і я до сих пір сподіваюся, що це відбудеться.

Що стосується от тих, я прошу дозволити мені все-таки озвучити п'ять, чотири, один ключовий про кримінальну відповідальність вже озвучила, маніпуляції, які насправді спростовуються документами.

ГОЛОВУЮЧИЙ. На розсуд колег. Ми можемо отримати це в письмовому вигляді, я обіцяю розповсюдити, можемо дослухати.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Хай всі почують.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, завершуйте. Тільки велике прохання щодо людей – бути коректним без оцінок, а з фактами. Добре?

ДРІК О.М. Ну на скільки це можливо.

Значить що стосується от розробки трьох результатів з п'яти 60 відсотків. Є документи, зокрема, договір, є акти прийняття-передачі. Будь ласка, ці документи публікувалися, відкрийте і подивіться. Від 27 липня 16-го року

укладеного між розробником, замовником та НАЗК. Перші три компоненти включають в себе все необхідне для подання зберігання декларацій, їх відображення в публічному реєстрі і перевірки через автоматизоване робоче місце посадових осіб.

Що таке компоненти чотири і п'ять? Компоненти чотири і п'ять – це підключення до реєстрів і розробка навчальних матеріалів. Я не розумію як розробка навчальних матеріалів може...

ВІННИК І.Ю. Підключення до реєстру не треба робити, ні?

ДРІК О.М. Я зараз до цього повернуся. Пане Віннику, ви як глашатай Президента дуже чітко сформулювали позицію голови держави.

ВІННИК І.Ю. Хто я?

ДРІК О.М. Глашатай Президента.

ВІННИК І.Ю. А ви чий глашатай?

ДРІКО.М. Громадськості.

ВІННИК І.Ю. А ви чий глашатай? Ви... Представтесь, будь ласка.

ДРІК О.М. Дозвольте. Олександра Дрік. Дозвольте я закінчу...

ВІННИК І.Ю. Чий глашатай?

ДРІК О.М. Президента.

ВІННИК І.Ю. Ні, ви-ви.

ДРІК О.М. Громадськості.

ВІННИК І.Ю. А, я зрозумів. Я відповім.

ДРІК О.М. Обов'язково.

Отже, коли ми говоримо про п'ятий – розробку навчальних матеріалів – абсолютно очевидно, це не може бути підставою для того, щоб не надавати сертифікат. Коли ми говоримо про підключення реєстрів. Дійсно був лист від НАЗК, в якому вони зазначали, що є юридичні аспекти вирішення цього питання, а відповідно в ті зазначені строки, які були від початку домовлені, неможливо реалізувати те, про що вони говорили. Я думаю, що представники НАЗК підтвердять і наявність цього листа і те, що там це написано. Відповідно

та частина, яка передбачає підключення до реєстрів, була винесена в окремий блок і мала була бути закінчена пізніше. Це і було погоджено.

Те, що перебуває в блоках 1-3 достатньо для того, щоб система працювала. На це і мала система отримати сертифікат. Те, що наступна етапність передбачає так само проведення експертизи, зрозуміло, ну, звичайно, якщо відбувається розробка поетапна, то і експертиза має постійно відбуватися.

Наступне. Отже, НАЗК тільки 2 серпня прийняло рішення про проведення державної експертизи. КСЗІ доручило проведення її проведення державному центру кіберзахисту та протидії, які при загрозах Держспецзв'язку. Фактично державну експертизу було проведено за дві доби проти двох місяців, які необхідні для проведення експертних досліджень системи такого класу. Це цитата.

Коментар. Положенням про державну експертизу в сфері технічного захисту інформації, затвердженого наказом адміністрації Держспецзв'язку 93 від 16.05.07 року не встановлено мінімальних строків для проведення експертизи. 5 липня Держспецзв'язок надіслав на НАЗК лист, в якому погодив (номер теж є, 08.02.01, 1336), в якому погодив без зауважень графік побудови комплексної системи захисту. Там було зазначено, що система має бути... що експертиза має бути проведена з 5 по 12 числа. То я не розумію звідки з'являються ці маніпуляції, які потім неодноразово озвучуються в ЗМІ.

Наступне. Заява, знову ж таки, Держспецзв'язку: "Наявне функціональність реєстру не відповідає цілям створення систем електронного декларування", – з посиланням на документи. "Відповідність функціональності системи підтверджено висновком міжвідомчої робочої групи, затвердженим рішенням НАЗК від 25 липня 16-го року, згідно з яким, далі цитата: "Функціональні можливості програмного забезпечення систем електронного декларування України, розробленого згідно з договором 2015145 від 2 грудня 15-го року між ПРООН та ТОВ "Міранда" відповідають вимогам технічного завдання на розробку зазначеної системи та чинному законодавству, зокрема,

порядку формування, ведення та оприлюднення інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, затвердженого рішенням НАЗК №2 від 10.06.16."

Відповідно, я не розумію, якщо представник Держспецзв'язку брав участь і підписував ці документи то... І він зазначив, зокрема, це було теж, про це говорили, що перевірялась якраз функціональність. Чому Держспецзв'язок дозволяє собі робити заяви про те, що функціональність не відповідає цілям створення системи електронного декларування?

Я обов'язково передам те, що я озвучила, у письмовому вигляді для того, щоб це могло бути використано.

ВІННИК І.Ю. Можна я прокоментую?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте зараз ще дамо слово директору Департаменту люстрації, вона хотіла поставити запитання. І потім фінальні коментарі, заключення від усіх, хто буде бажати. І від агентства і від Держспецзв'язку. Бо, можливо, запитання Тетяни Козаченко воно торкається іншого аспекту цієї ж проблеми.

Прошу Тетяно.

КОЗАЧЕНКО Т.А. Дякую.

Я хочу звернути увагу на величезну проблему. Справа в тому, що електронні декларації, навіть з вадами вони запроваджені. І вже зараз є вимога всім державним службовцям здавати саме електронні декларації, особливо це стосується претендентів. І на сьогоднішній момент жодну особу прийняти на державну службу неможливо, тому що відсутній порядок безпосередньо проведення перевірки з електронною декларацією, він не узгоджений. Зараз вже цю перевірку, в тому числі спецперевірку, повинна проводити НАЗК. Це, що стосується категорії "А, Б" – це майже всі державні посадовці кожного рівня, аж до керівників відділу. Їх не можна перевірити, не можна пройти спецперевірку. Взагалі не можна призначити особу на державну службу! Більш

того, люстраційну перевірку так само вони повинні проходити, але для того треба вносити зміни в підзаконні акти.

Тому я звертаюся з наступного, запроваджуючи цю систему, з вимогою її здавати, в НАЗК відсутній порядок проведення цих декларацій. І люди, які здадуть, після цього не можна використовувати ці дані для того, щоб з ними працювати.

Я звертаюся зараз, щоб організувати загальну робочу групу з представниками НАЗК, Міністерства юстиції, якщо потрібно, долучити ваш комітет. Тому що інструмент є, а яким чином вони будуть ним користуватися не описаний! І це не можна розглядати окремо один від одного.

Я зіткнулася з тим на державній службі, що коли державний орган не залучається до вивчення тих інструментів, які дають їм в руки, а саме: коли вони будуть готові, яким функціоналом вони будуть, які додатково потрібно робити зміни для того, щоб вони працювали – цей орган не тільки не функціональний, він становиться небезпечним!

Є така властивість, як компроментарність. І вона виражається в наступному, щоб безпосередньо той самий спецзв'язок не перевіряє програму на захист, він отримує всі необхідні коди, шрифти, все інше, щоб потім долучити державу, якщо буде кримінальне провадження, і перевірити, чи були втручання.

Програма є і програма працює. І тут не проблема приватного сектора. тут проблема державних орган, які закрили інформацію, чому вони далі програму не випускають. Однак компрометація програми буде тільки тоді, коли з неї буде працювати НАЗК як користувач і буде або витік інформації, або буде з'ясовано, чому воно не працює. Саме тут буде весь компромат.

І принципово, яким чином вони будуть працювати з програмою і перевіряти декларацію? І чому запровадили декларації без порядку їх перевірки? Якщо це терміново не усунути, то, будь ласка,

я ще раз повторюю, вже сьогодні на державну службу особу, яка не пройшла спецперевірку, призначити немає можливості.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Тетяно.

Якщо агенство не заперечує, я думаю, ми можемо прямо тут вирішити питання про створення робочої групи за вашої і за нашої участі.

Є проблема, що люстраційні перевірки при прийомі на роботу тепер мають проводитися з використанням електронних декларацій, і нам треба узгодити, я так розумію, нормативну базу Мін'юсту з документами, що ви будете ухвалювати, і відповідно з законодавством.

Прошу.

КОРЧАК Н.М. Насправді цієї проблеми не існує. Є постанова № 171, яка визначає порядок спеціальної перевірки. І, крім того, треба звернути увагу на те, що є рішення про етапи вступу системи електронного декларування. Так от, декларації тих осіб, які вступають на державну службу, вони подаються в паперовій формі, в електронній формі вони будуть подаватися з 1 січня 2017 року. Чому саме так, яким законодавством це регулюється, ми зробили спеціальне роз'яснення, яке є на нашій веб-сторінці і, здається, на сторінці у Facebook. Якщо є потреба, ми можемо окремо надати у письмовій формі роз'яснення цієї правової позиції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я думаю, варто провести зустріч в такому складі, про який я сказав, і остаточно переконатися, що все добре або є речі, які треба підготувати до 1 січня.

Добре. Тоді я прошу завершувати наше засідання. Пані Наталя, пан Леонід і пан Олег Барна ще просить.

КОРЧАК Н.М. Щоб вже вас не затримувати, дуже багато всього говорилося. Але тут звучало слово, що я і я, ну, пані Корчак. Так от, давайте запам'ятаємо раз і назавжди, національне агенство – це є колегіальний орган і рішення всі ми приймаємо колегіально. І якщо колегіальне рішення щодо

початку запуску агенством не було прийнято, то це не моє рішення індивідуальне щодо цього запуску. Це по-перше.

І друге. Пані Дрік Олександра, ви озвучили 3 позиції, які чітко прописані у листі, який показала колегам, який був складений 16 серпня за результатами нашого спілкування з пані Блертою Чела, так. І тому мені дуже цікаво, чого ви чужу позицію видаєте за свою і даєте нам свої... Я коментувати за це не хочу. Це слово в слово.

ДРІК О.М. А чому ви говорите? А хіба це не те, що вам треба зробити?

КОРЧАК Н.М. Я в дискусію не буду вступати. Все.

ДРІК О.М. Тут немає дискусії. Є проблема з тим, що через відсутність у вас договору можуть виникнути проблеми навіть з функціонуванням системи. *(Шум у залі).*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло, зрозуміло. Олександра, Олександра, Наталія! Нема про що сперечатися. Частину з того, що треба зробити, агентство вже робить. І це є дуже добре, треба слідкувати за тим, щоб було зроблено все інше.

Прошу, пан Леонід.

ЄВДОЧЕНКО Л.О. Дякую.

Я перепрошую, що не можу до вас звернутись, якщо почуєте мене, пані Олександра. Два моменти основних. Перше. Повністю вся хронологія, весь перебіг подій розміщено на офіційному сайті Держспецзв'язку. З приводу обміну документацією, я вважаю, що ми це питання знімаємо.

По-друге. Зараз в Держспецзв'язку проходить перевірка службова Держнацагенції. До 19 серпня має все завершитись. Тому оцінка буде зроблена також.

А з приводу питань, як допускались працівники чи розробники фірми на територію Держспецзв'язку в неділю і в суботу, я вважаю, що можете запитати у народного депутата Надії Савченко, яка присутня була. І як це все відбувалось.

ДРІК О.М. Я запитувала.

ЄВДОЧЕНКО Л.О. Все інше – маніпуляції. І хочу сказати, що ось документи, да, ви кажете, що на три частини. Це технічне завдання. Які у нас створені комплекси захисту інформації для системи реєстрів, а не на три частини. І підписано воно. І по цьому проводилась державна експертиза.

І останнє. Власником системи з отримання державних, власником системи з отримання інформації від декларантів є НАЗК виключно. Держспецзв'язок до цього поки не має ніякого відношення. Поки ми не перевіримо і не видамо реальний атестат відповідності.

І хочу сказати ще. Якщо починалася нарада наша з того питання, що потрібна якась консолідація, потрібна стратегія державна. Так, звичайно, це необхідно, тому що на сьогодні, я хочу сказати вам, що сотні реєстрів в державі, які працюють окремо. І, звичайно, потрібно над цим працювати, щоб воно було, перетворилося в єдину державну систему, яким чином ми зможемо заощадити кошти, ефективно виконувати завдання всім державним сектором. А для цього, ви правильно з чого почали, пане Олександр, що Президент прийняв рішення про створення національної ... мережі, в рамках якої і вирішуються ці питання. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олег Барна.

БАРНА О.С. Дякую.

Знаєте, певні недоліки системи електронного декларування, які були виявлені Держспецзв'язком фірма-розробник пояснювала нечіткістю викладених умов у технічному завданні, наскільки я так зрозумів. Поряд з тим, зараз нам потрібно би було, в першу чергу, фундаментально повернутися до цього питання чи технічні завдання відповідають тим вимогам, які ставляться перед даною системою. І відповідно до того, хто затверджував ці технічні завдання, персонально особа чи склад, особливо це стосується фірми замовника ПРООН, так, вони стверджували про те, що ці технічні завдання були, ну, одні з найкращих. Тобто, які особи їх затверджували.

І другий момент. Комісія чи особа, склад тендерної комісії, яка погодила відповідно чи визнала переможцем тендеру фірму "Міранда" по виготовленню цього продукту. Чи можуть зараз це сказати? Або принаймні, хто ПРООН рекомендував оцю фірму для виготовлення цього замовлення? І поряд з тим, виготовлення технічного завдання фірмою "Кріптософт". І поряд з тим контроль за... поточний, системний контроль за виготовленням продукту, який має стати і мав стати власністю НАЗК, мав би здійснюватися представниками НАЗК незалежно від того чи це було там передбачено, чи не було. Тому що це буде лягати в кінці кінців на цій відповідальності вашій.

І відповідно до оптимізації самого державного реєстру, перетворивши його в єдину систему, нам слід звернути увагу, щоби – і дуже серйозно звернути увагу – щоби із семи бід, якщо є, була би хоча б одна, але краще зробити одне більш ефективне, більш надійне, ніж сім таких собі різних систем, які між собою не сумісні. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я думаю, що постанову Кабінету Міністрів, про яку згадувалося як розпорядження про технічне завдання...

БАРНА О.С. Представник ПРООН може дати відповідь?

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...і інформацію про склад тендерної комісії. Я думаю, що ви можете надати ці документи пану Олегу в письмовому вигляді – це буде найправильніше. І будь хто, хто хоче отримати цю інформацію так само в межах комітету її завжди отримає.

Іване ви наполягаєте на виступі?

ВІННИК І.Ю. Наполягаю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте домовимося, це буде останній виступ, і ви нікого не будете згадувати і ми в такий спосіб завершимо. Дякую. Прошу.

ВІННИК І.Ю. Знаєте, я хотів би звернутися до всіх професійних представників громадськості, що не завжди те, що ви говорите є абсолютною правдою і абсолютно вірним. Не можна категорично заперечувати, що в

органах влади сидять виключно дурні люди і нічого не розуміють. Ви знаєте, у нас в державі складається надзвичайно небезпечна ситуація, коли, з одного боку, професійні представники громадськості беруть де-факто важливе значення в управлінні держави приймають, реально, серйозну ситуацію створюють в управлінні державою. Вони були, обирали, наприклад, керівників НАБУ, керівників спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Так трапилось, що зараз вони взяли на себе відповідальність за створення відповідного програмного забезпечення. Воно чи забуло оприлюднити концепцію чи ТЗ, чи погодити ці базові документи, які мають стати основою для будівництва наступного програмного продукту. От мені не зрозуміло, який етап важливіший: четвертий, де інтеграція з іншими реєстрами, чи перший, другий, чи третій? Чи в термін "функціонал" включається термін "захист" належним чином забезпечений по тим стандартам, які перевіряє ДСТСЗІ чи немає.

Це ситуація виникає з того, що от ми – громадськість, ми розумніші, а ви тут дурні і ніхто, нічого не знає як робити. Так це не правда. Треба знаходити нормальну співпрацю між професійними представниками громадськості, які де-факто сьогодні кооперуються і співпрацюють з нашими міжнародними донорами, які залучають сюди фінансові кошти. І не треба зневажати державу, все ж таки ця держава існує, вона сьогодні захищає кордони від російської навали, вона багато чого робить. І говорити, що держава нічого не робить чи скатується назад – це неправильно. Знаєте, от Портніков написав про "шосту колону", в деяких речах я з ним погоджуюсь. Давайте співпрацювати на користь України. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте тепер зосередимося на подальших кроках, які ми як парламентарі маємо зробити.

Я прошу пана Олександра висловити думку від комітету з ІТ.

ДАНЧЕНКО О.І. Дивіться, що робити технічно по цьому питанню я думаю, нам всім зрозуміло і громадськості зрозуміло, і держспецзв'язку і

НАЗК. Я єдине, що хочу попросити, що держзв'язок гнучко підійшов до цієї проблеми. зараз буду казати більше як технічний спеціаліст, бо я з галузі прийшов до парламенту, що ви можете теоретично, я не можу вам давати вказівки. Але теоретично ви можете провести сертифікацію самого модулю по збору інформації і почати збирати для того, щоб це було вже повністю легально, а після цього ви можете сертифікувати вже систему збереження і обробки. Це мені здається, буде просто більш ефективно.

З іншого боку, я хочу щоб це було в нашому спільному рішенні комітетів прописано, що є величезний мінус зі сторони НАЗК що немає відповідальної особи. Вибачте панове, це дійсно величезний мінус менеджменту: державного, приватного – це таке неможливо. Коли ніхто не відповідає, нічого не буде.

По-третє, не по-третє, а головне. Я хотів би подякувати Офісу ПРООН за ту підтримку нашої держави України, розбудови нашого суспільства, яку ви надаєте Україні. І я і від себе, я думаю, мене всі інші підтримають мої колеги, ми мабуть повинні вибачитися за той бардак, який все ж таки в нас є в державі, який ми повинні разом з вами змінити.

Що я хочу сказати, що цей приклад повинен стати таким сигналом для всіх нас і для держави, тому що буде наступний приклад. Є системна проблема в державі в цій галузі. Немає, знову ми підходимо, проблема публічного менеджменту держави. В нас немає людини, офісу або органу, який би відповідав за політику цифрового суспільства в державі. Ми зараз всі казали, електронні декларації, електронне урядування, електронний парламент, електронна медицина. Панове, це нонсенс! У цьому світі це – блоки єдиного цифрового суспільства. Ми зараз з вами будуємо все окремо. Хлопці, це не злетить! Це не злетить, коли ви все це будете об'єднувати, це не злетить. Не може бути агенція з урядування, окрема агенція з парламенту, агенція з декларування, не може цього бути. Це величезна корупція в державі. І я прошу виконати Кабінет Міністрів, Адміністрацію Президента, це прописано в Коаліційній угоді. Давайте поборемо цю корупцію назавжди.

Приберемо з чотирьох міністерств, які відповідають по цих питаннях, 18-ти різних департаментів, ми їх скоротимо. Скоротимо, і хтось один буде відповідати за цю державну стратегію і політику в державі. І тоді всі будуть автоматично звертатися до Держспецзв'язку по єдиному протоколу, єдиному напрямку. Не буде такого нічого. А зараз, я вибачаюсь, ще один реєстр в нас створений, ще будемо просити кошти, ще будемо будувати сервери, ще будемо будувати нову КСЗІ. У всьому світі, я хочу наголосити, це один єдиний реєстр, з однією КСЗІ, до якої приєднуються всі інші. І тоді не прийшлося би будувати нову систему, вона вже є, всі системи вже є.

Друге, ще в чому наша проблема? Ми хочемо в Європу, але наші стандарти... і в чому є проблема Офісу ПРООН з їхнім фантастичним проектом? Вони, дійсно, вибрали *(назва англійською мовою)*, але наші стандарти зовсім інші. І це про те, що ми говорили з паном Етінгером, єврокомісаром, потрібно ці стандарти зараз впроваджувати в нашій державі, бо також нічого не злетить.

Оці питання, вони лежать на поверхні. Але потрібна політична воля. І я звертаюся до наших колег з парламенту: давайте ми ці реформи законодавчо доведемо зі свого боку і заставимо нашу виконавчу гілку влади виконати їх.

Те ж саме питання стосовно хмарних технологій. Зараз всі кажуть про сервери—сервери—сервери ... Слухайте, ну, це... Весь світ працює в хмарах. Да, вони повинні бути захищеними, це стовідсотково, але не потрібно витрачати марно кошти на сервери, на тих, хто буде їх обслуговувати, коли все це коштує копійки і є в хмарах. Питання захисту там вирішується.

Тому це системна проблема в державі, яку ми зараз... І я хочу, щоб на прикладі цієї проблеми, по-перше, все ж таки... винні повинні бути покарані. Не може такого, щоб все було безкарно. Яким чином – це вже інше питання.

По-друге, цю ситуацію потрібно завершити успішно. І зробити висновки, щоб більше такого не було. Тому що на підході будуть інші електронні якісь питання, і ми будемо мати ту ж саму проблему.

Це ось так, підсумовуючи, я просто звертаюся до того, що є системна проблема в державі. Її потрібно вирішувати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр. Я думаю, що колеги з нашого комітету розуміють, що ми будемо робити.

Ті плани, які озвучило агентство, ми підтримуємо. Якщо це буде зроблено в ті терміни, це означає, що проблема буде вирішена і 1 вересня ми можемо мати повноцінну систему, брехня в якій буде означати можливість притягнення до кримінальної відповідальності.

Ми точно не маємо компетенції давати поради Державній службі спеціального зв'язку чи розробнику. Єдине, про що ми просимо, справді зрозуміти, що це важливий антикорупційний закон. Він важливий не тільки для міжнародних донорів, для допомоги, він важливий насамперед для громадян. І тому ми будемо дуже прискіпливо контролювати його втілення.

Якщо є проблеми з комунікацією, з нерозумінням претензій, ну очевидно можна знайти спосіб через агентство це вирішити.

З Департаментом люстрації, агентством ми зробимо спільну дискусію, як виконувати далі люстраційне законодавство, використовуючи ці нові технології. І з задоволенням приєднаємося до ініціатив колег з Комітету з ІТ-зв'язку з уніфікації створення Єдиного реєстру. Ми дуже добре знаємо, скільки грошей "пиляється" з давніх часів на творення, обслуговування і інших операціях, пов'язаних з існуванням різних реєстрів. І насправді це і було однією з... метою створення цієї системи, бо вона об'єднує в собі інформацію і про декларації посадовців, і про власність, яка існує в інших реєстрах, і ми одразу зіштовхнулися з проблемою, що це є роз'єднані реєстри і частина дискусії сьогодні висвітлювала цю проблему, тому тут ми ваші повні помічники, оскільки це важливий антикорупційний крок так само.

Дякую всім, хто взяв участь в засіданні.

БЕРЕЗА Б.Ю. Ні, в мене запитання.

Пане Єгор, у мене до вас запитання. Скажіть, будь ласка, пане голово, а хто відповість, якщо 1 вересня система не запрацює? От ми зараз це розповіли, все гаразд, побалакали. 1 вересня і система не запрацює. Хто саме буде відповідати в цьому разі?

Я хочу, щоб зараз назначили цю людину. Ні, не призначили його цапом відбувайлом, а саме хто буде відповідати. Нам обіцяли 15 серпня. Зараз обіцяють 1 вересня. Пані Олександра, я не правий, скажіть мені, будь ласка?

Будь ласка, я хочу, щоб зараз це не було б пшиком, а назвали людину, яка на сьогодні буде відповідати за запуск 1 вересня. І хто відповість нам, якщо 1 вересня система не запрацює? Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бориславе, я думаю, що призначати відповідального за...

БЕРЕЗА Б.Ю. Повинно НАЗК сказати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...імовірний зрив.

Ми сьогодні все почули. Я думаю, що ми потребуємо доброго розуміння від агентства хто за що відповідає... Бориславе! І ми отримаємо в письмовому вигляді інформацію як розподіляються компетенції між членами агентства. Це справді виклик для колегіального органу організувати роботу так, щоб рішення приймалися разом, але відповідальність лежала на конкретних людях і ми як комітет отримаємо цю інформацію.

Що стосується, якщо станеться зрив, ну давайте, по-перше, виходити з того, що його не станеться. А якщо буде зірвана, наприклад, передача інформації про проблеми, які знайдені, або буде не взята у власність та база даних, та система, яка її описує, ну ми будемо розуміти хто на кожному етапі не спрацював. Втім, давайте виходити з того, що з 1 вересня ми в парламенті скажемо, що все працює, давайте всі заповнюйте, друзі! І в цьому сенсі останнє, мабуть, побажання до членів агентства. Дуже багато колег звертаються з проханням роз'яснити, що означає в формі декларації графа "Вартість за останньою грошовою оцінкою." Ідеться про майно. І часто буває так, що майно

дарувалося або успадковувалося і просто грошової оцінки останньої не було у людини, яка вона була у власність. Я думаю, що ви обдумайте різні ситуації, випустіть роз'яснення до 1 вересня, щоби ми могли колегам радити за його допомогою.

Дякую всім, хто приймав участь. До зустрічі у добрих справах.

Шановні члени Комітету з протидії корупції, прохання на три хвилини залишитися, є до вас запитання.